

DE
**MILITAIRE
SPECTATOR**

WAARIN OPGENOMEN DE OFFICIELE MEDEDELINGEN VAN HET
MINISTERIE VAN OORLOG

CENTURION-TANK TIJDENS RIJ-OEFENING IN DE HEIDE NABIJ SOESTERBERG

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - DEN HAAG

124ste JAAR — Maandblad

Nr. 3

MAART 1955

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het **MINISTERIE VAN OORLOG**

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Kolonel tit. der Grenadiers
Redactie: W. DEN TOOM, Kolonel-Waarnemer
B. KONING, Kolonel van de Generale Staf
E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 per jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	102
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	105

Redactioneel gedeelte

Battle Royal, door A. T. C. Opsomer, Luitenant-Generaal der Artillerie, Commandant van het 1e Nederlandse legercorps	106
De stem der wapenscholen: De bataljonscommandant als leider van vuren tijdens de aanval, door W. A. F. A. Clumpkens, Kapitein der Infanterie, Instructeur Infanterieschool	126
De Amerikaanse Mariniers, de roem van Korea, door Bernard Henry, Reserve-officier in het Belgische leger	130
De naam „Oranje-Kazerne” herleeft	136
Nieuwe Uitgaven	139
Uit de Buitenlandse Vakpers	141

MILITAIRE SPECTATOR, 124e Jaargang, Nr 3, blz. 101—150, Den Haag, Maart 1955

Officiële Mededelingen van het MINISTERIE VAN OORLOG

UIT DE LANDMACHT- EN LUCHT- MACHTORDERS

Nr 54329 L-Lu — Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren en Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht.

Krachtens het bepaalde in het Koninklijk besluit van 17 December 1954. *Staatsblad* 577, treden met ingang van 1 Januari 1955 in werking:

- de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren (wet van 8 December 1954. *Staatsblad* 575) en
- de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht (wet van 8 December 1954. *Staatsblad* 576).

Op 1 Januari 1955 vervallen:

- de Bevorderingswet voor de landmacht 1902, en
- de Wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905, met dien verstande dat de Vde afdeling van die wet van kracht blijft in de gevallen, bedoeld in artikel 55 der Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht 1923.

De Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren en de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht zullen, tezamen met uitvoeringsbepalingen e.d., te gelegener tijd in een afzonderlijk boekwerk worden opgenomen en in die vorm ter kennis van de Koninklijke Landmacht en van de Koninklijke Luchtmacht worden gebracht.

Nr 55005 L — Instelling nieuwe dienstvakken bij de Koninklijke landmacht

Ter kennis van de Koninklijke landmacht wordt gebracht, dat bij Koninklijk besluit van 12 October 1954 nr 28, het volgende is bepaald:

Artikel 1

Met ingang van 1 November 1954 worden opgericht:

- a. het dienstvak van de technische staf;
- b. het dienstvak van de intendance staf;
- c. het dienstvak van de geneeskundige troepen.

Artikel 2

De dienstvakken genoemd in artikel 1, sub a, b en c worden gesteld onder de bevelen van respectievelijk de Chef van de General Staf, de Inspecteur der intendance en de Inspecteur van de genees-

kundige dienst der Koninklijke Landmacht.

Artikel 3

Het dienstvak genoemd in artikel 1, sub a, zal bestaan uit officieren in het bezit van het brevet hogere technische bekwaamheid.

Het dienstvak genoemd in artikel 1, sub b, zal bestaan uit officieren in het bezit van het brevet hogere intendancevorming.

Het dienstvak genoemd in artikel 1, sub c, zal bestaan uit officieren die zijn of worden ingedeeld bij de geneeskundige dienst en geen officier van gezondheid, officier-tandarts, militair apotheker of militair-dierenarts zijn.

Nr 55011 L — Herkiezing van het vaandelopschrift van het Korps Commandotroepen

Koninklijk besluit van 22 November 1954 Nr 34.

Wij JULIANA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Oorlog van 17 November 1954, Nr 14004;

Overwegende dat is komen vast te staan, dat de feitelijke actie van Nr 2 Dutch Troop 10 Interallied Commando in Arakan op 23 Maart 1944 een aanvang heeft genomen;

Overwegende voorts dat het mitsdien gewenst is het opschrift in het vaandel van het Korps Commandotroepen, vastgesteld in het tweede lid van Ons besluit van 19 October 1953, Nr 41, dienovereenkomstig te herzien;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In het vaandelopschrift van het Korps Commandotroepen wordt achter de naam Arakan het jaartal „1942” gewijzigd in „1944”.

Nr 55012 L — Opschriften in het vaandel van het Regiment Van Heutsz

Koninklijk besluit van 22 November 1954 Nr 35.

Wij JULIANA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Oorlog van 17 November 1954, Nr 14005;

Overwegende dat het gewenst is

a. aan de voortzetting van de traditie van het voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, laatstelijk Koninklijk Nederlands Indonesisch Leger, door het Regiment Van Heutsz uiting te doen geven door middel van een vaandelopschrift, dat alle krijgsverrichtingen van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger omvat van het jaar 1816 af tot aan de opheffing toe;

b. uiting te geven aan Onze waardering voor de verrichtingen van de tot het Regiment Van Heutsz behorende troepen in de strijd in Korea, in de jaren 1950 tot en met 1954;

Gelet op het bepaalde in het tweede lid van Ons besluit van 1 Juli 1950, no 27 en in het eerste lid van Ons besluit van 7 November 1950, no 29;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In het vaandel van het Regiment Van Heutsz zullen twee opschriften worden opgenomen, respectievelijk luidende:

Krijgsverrichtingen
Koninklijk Nederlands-Indisch Leger
1816—1950

en

Korea
1950—1954

Nr 55016 L-Lu — Wijziging inkwartieringstarief

Artikel 8 van de Inkwartieringsbeschikking 1953 (L.O. 1953 nr 221) is als volgt vastgesteld:

Artikel 8

1. Voor individuele inkwartiering zonder voeding overeenkomstig artikel 14 van het besluit bedraagt de schadeloosstelling:

a. f 2,— per nacht voor een vlagofficier, opperofficier of hoofdofficier vanaf de rang van luitenant-kolonel;

b. f 1,50 per nacht voor een majoor, subaltern officier, adjudant-onderofficier, dan wel een onderofficier, daarmede in rang gelijk gesteld of van hogere rang;

c. f 1,25 per nacht voor een onderofficier, voor zover niet bedoeld onder b;

d. f 1,— per nacht voor een militair beneden de rang van sergeant.

2. De in het eerste lid genoemde bedragen worden in de periode van 1 October tot 1 Mei verhoogd met f 0,50 indien de kamer, waarin de inkwartiering plaats heeft, door de zorg van de kwartiergever gedurende de avonduren op behoorlijke wijze wordt verwarmd. Bij inkwartiering van meer militairen op één kamer geldt deze verhoging slechts voor één militair.

Deze beschikking is in werking getreden met ingang van 1 Januari 1955.

Door de nieuwe redactie van bovenstaand tweede lid wordt thans de inkwartieringsvergoeding verhoogd met f 0,50 in de gevallen, dat het kwartier ten gerieve van de ingekwartierde des winters gedurende de avonduren door de kwartiergever wordt verwarmd, ongeacht of zulks al dan niet om redenen van dienstbelang geschiedt en ongeacht of zulks door de vorderende autoriteit wordt verzocht.

Nr 55021 L — Onderscheidingsteken voor de vrijwilligers van de Nationale Reserve die een verbintenis hebben gesloten om te dienen als hulpmarechaussee

Voor de vrijwilligers van de Nationale Reserve die een verbintenis hebben gesloten om te dienen als hulpmarechaussee wordt, met het oog op hun indeling bij de Marechaussee-Reserve-Pelotons, het hieronder omschreven onderscheidingsteken ingevoerd, dat wordt gedragen op dezelfde wijze als het korpsonderscheidingsteken:

een naussausblauwe pat waarop in witte letters de naam „Marechaussee Reserve” midden onder het woord „Marechaussee”.

Nr 55022 L-Lu — Naamgeving Legerplaats te Schaarsbergen

Voor de Legerplaats te Schaarsbergen is de naam „Oranje Kazerne” vastgesteld.

Nr 55026 L — Baretten en borstonderscheidingsteken

1. Ter bevordering van de eenheid van tenue is:

1.1. het dragen van de wijnrode baret verboden;

1.2. het dragen van de groene baret door militairen die volledig zijn geoefend in commandodiensten uitsluitend toegestaan aan diegenen, die registratief bij het Korps Commandotroepen zijn ingedeeld.

2. Militairen die het brevet voor parachutist hebben behaald of die aan één of meer actiesprongen als parachutist hebben deelgenomen, blijven gerechtigd tot het dragen van de terzake vastgestelde borstonderscheidingsteken. Bovendien worden deze militairen op grond van de door hen genoten opleiding gerekend volledig te zijn geoefend in commandodiensten.

3. Militairen die tot de sub 1.2. bedoelde categorie hebben behoord maar niet meer daartoe gerekend kunnen worden, zijn gerechtigd boven de rechterborstzak van de veldblouse en van de jas dagelijkse tenue het borstonderscheidingssteken-KCT te dragen, uitgevoerd in goudkleurig metaal op groene ondergrond.

4. Deze beschikking treedt in werking op 1 Juli 1955.

De ceremoniële tenue van de Johan Willem Friso Kapel wordt vastgesteld als volgt:

1. Hoofddeksel

Baret, rondgebreed van zwartblauwe nagenoeg zwarte wol, ter linkerzijde omstreeks 6 cm omhoog lopend, ter rechterzijde omlaag hangend tot op de bovenkant van het oor; het omhoog lopende gedeelte voorzien van de normale baretgesp op ponceaurode ondergrond waarin een kort geschoren witte pluim met goudkleurig metalen tulp is bevestigd.

2. Jas

2.1. Vervaardigd van zwartblauwe, nagenoeg zwarte wollen stof, met een staande kraag en gesloten met één rij van 7 grote koperen uniformknopen.

2.2. Op de jas zijn de volgende 4 mm brede ponceaurode biezen aangebracht:
— langs de rand van de mouwopslag;
— langs de bovenrand en de sluiting van de kraag;

— langs de sluiting van de jas, n.l. lopende vanaf de kraagsluiting tot de onderkant van de jas langs de rand van het bovenliggende (linker)pand.

2.3. De kraag is 5 cm hoog, met iets afgeronde hoeken. Op de kraag bevindt zich, aan weerszijden van de sluiting, het korpsembleem in geelkleurig metaal. Bij militairen beneden de rang van adjudant-onderofficier is de kraag langs de bovenrand en de sluiting voorzien van 10 mm breed galon overeenkomstig het gestelde sub 3.

2.4. De schouderbedekking is:

a. voor militairen boven de rang van sergeant-majoor: van gevlochten gouddraad, ter lengte van 12 cm, en voorzien van een geel-metalen lier.

b. voor leden van de kapel, niet zijnde tamboer of klaroemblazer: een klaverblad met lange tong van ponceaurood en afgebiesd met 11 mm breed galon zoals bedoeld in punt 3.

c. voor tamboers en klaroemblazers een zwaluwnest van ponceaurode stof en zwartblauwe nagenoeg zwarte tong, het geheel gebiesd met 11 mm galon zoals bedoeld in punt 3.

2.5. Op de rugzijde (met middennaad) bevindt zich onder de taille een split, ter weerszijden waarvan ongebiesde patten zijn geplaatst van dezelfde stof en kleur als de jas; elke pat voorzien van 3 grote knopen, 1 op de taille, 1 in het midden en 1 aan het onderende van elke pat.

3. Galon

Het galon, dat op de kraag en de schouderbedekking is verwerkt, is 10 mm breed, datgene waarvan de rangonderscheidingssteken, voorzover deze uit chevrons bestaan, zijn vervaardigd, in 20 mm breed. In beide gevallen is het galon goudkleurig voor onderofficieren en van geel kemelsgaren voor militairen beneden de rang van sergeant.

4. Broek

Vervaardigd van licht nassausblauwe stof en voorzien van een 4 mm ponceaurode bies langs de buitennaden.

Militairen boven de rang van sergeant-majoor dragen een naar het been gesneden broek, ter hoogte van de enkel ongeveer 43 cm in omtrek, en voorzien van een 15 mm brede ponceaurode bies en van zwarte, naar de binnenzijde bevestigde souspieds.

5. Schoeisel

Zwarte laarzen; militairen boven de rang van sergeant-majoor bottines van zwart boxcalf of lakleder.

6. Handschoenen

Wit garen handschoenen met knoopsluiting; militairen boven de rang van sergeant-majoor witte wildlederen handschoenen.

7. Koppel en bandeliers

Een koppel van wit leder, 6 cm breed, voorzien van een geel-metalen koppelplaat waarop het korpsembleem in geelmetaal. Militairen beneden de rang van adjudant-officier dragen bovendien, hangende over de linkerschouder (en gaande onder de schouderbedekking), een wit lederen bandelier, 6 cm breed, aan de voorzijde voorzien van een lier en een Koninklijke Kroon, beide vervaardigd van geelmetaal, en aan de rugzijde van een wit-lederen muziektas met, op de klep, het korpsembleem in geelmetaal.

8. Sabel en toebehoren

Militairen boven de rang van sergeant-majoor dragen, indien zij geen instrument bespelen, de sabel, hangende aan een sabelkoppel die onder de jas wordt gedragen.

Nr 55029 L-Lu — Oprichting School Samenwerking Grondstrijdkrachten-Luchtstrijdkrachten

Aangezien in de moderne oorlogvoering een nauwe samenwerking dient te bestaan tussen de Grondstrijdkrachten en de Luchtstrijdkrachten in verband met de gezamenlijk uit te voeren operatiën is:

1. Met ingang van 1 Januari 1955 opgericht de School Samenwerking Grondstrijdkrachten-Luchtstrijdkrachten (S.S.G.L.);

2. De Commandant van vorengenoem-

de School staat rechtstreeks onder de bevelen van de Chef van de Luchtmachtstaf;

3. De taak en de organisatie van deze school zullen afzonderlijk worden vastgesteld.

RECTIFICATIE

De Militaire Spectator van Febr. 1955, nr 2, blz. 53 dient onder No. 54314 i.p.v. „Tamboer en Trompetters boven de rang van sergeant” te worden gesteld:

„Tamboer en Trompetters boven de rang van korporaal der 1e klasse”.

Mededelingen van de CHEF VAN DE GENERALE STAF

VERSCHENEN VOORSCHRIFTEN

1399 *Erratum op 3e verzamelopgave wijzigingen op Voorschr. 1399, „Organisatieschema's Infanteriedivisie”.*

1399 *4e Opgave van wijzigingen Voor-schr. nr 1399 (2e opgave v. wijzigingen op organisatieschema 1/1/IN).*

1547 *Kaartlezen voor alle Wapens.*

De vijfde druk van het Voorschrift 1547 „Kaartlezen” is gelijk aan de derde druk met 1e t/m 3e opgave van wijzigingen en aan de vierde druk met 3e opgave van wijzigingen. De 1e en 2e druk van dit Voorschr. zijn vervallen.

1669 *Meetuitrusting voor Lijnwerk EE-65, EE-65 A t/m E.*

1668-IV *1e Opgave van wijzigingen op Voorschr. 1688, deel IV: Camouflagematerialen en de Vervaardiging ervan.*

3445B *Platenatlas behorende bij Voor-schr. 3445 A, Beschrijvingen 1e en 2e echelons onderhoud v. d. afuit M2A1, het afstandbesturingstoestel en de richtmid-delen.*

IK 302 *Instructiekaart nr. 302. Voorlo-pige richtlijnen voor de classificatie-aanduiding op bruggen en voertuigen.*

IK 303 *Instructiekaart nr. 303. Toelich-ting op de Instructies voor de Comman-*

dant van de Vernielingsploeg (Ontste-kingsploeg).

IK 306 *Instructiekaart nr. 306. Smeer-kaart Graafmachine 380 L, (½ cu. yd), 10 ton, Quickway, Model L met Dieselmotor International Harvester, Model U D 9 A, draaibaar gemonteerd op een vrachtauto merk Available met diesel-motor „GM” model 4058 C.*

LF 14384 *Legerformulier nr. 14384, Vaardigheidsproef Mortier 4.2. in.*

LF 13850 *Legerformulier nr. 13850, Re-gister Schietuitkomsten.*

In dit register moeten de schietuitkomsten van het schieten met lichte vuurwapenen worden aangetekend. Het register wordt bijgehouden op compa-gnies- (of overeenkomstig) niveau. Hier-door vervallen de losse staten onder het-zelfde nummer.

SCHRIFTELIJKE CURSUSSEN

C. *Cursussen van de Inspecteur der Cavalerie.*

20-17 *Errata op de schriftelijke cursus „Het kleine infanterie-tankteam in de aanval.*

D. *Cursussen van de Inspecteur der Artillerie.*

40-11 *Verkenning, de keuze en de in-name van de stelling.*

Einde van de Officiële mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeure voor leveranties aan de Koninklijke landmacht of aan de Koninklijke luchtmacht niet kan inhouden.

BATTLE ROYAL

door A. T. C. OPSOMER, *Luitenant-Generaal der Artillerie,
Commandant van het 1e Nederlandse Legerkorps.*

1. Inleiding.

De herfst manoeuvres behoren weer tot het verleden en de gewoonte getrouw wil ik gaarne ook mijn indrukken van dit jaar weer ter kennis van de lezers van De Militaire Spectator brengen.

Het verheugende is, dat we elk jaar sinds we in 1951 voor het eerst aan internationale oefeningen deelnamen, een vooruitgang hebben weten te boeken, zowel in het aantal deelnemende Nederlandse troepen, als in de prestaties dezer troepen.

„Battle Royal” droeg weer een geheel ander karakter dan verleden jaar „Grand Repulse” (zie De Militaire Spectator, Febr. 1954). Toen trad 1 LK op als zelfstandig legerkorps, thans was 1 LK opgenomen in het verband van 1 Br/ NL. Leger. Dit bracht uiteraard zijn eigenaardige moeilijkheden voor 1 LK mee.

2. Opzet van de oefening.

Voor de grenzen van Noordland, Zuidland, Ruhrland en Skiland, zie schets. De beide laatstgenoemde landen zijn neutraal en bereid hun neutraliteit met de wapens te verdedigen. Tussen Noordland en Zuidland bestaan reeds geruime tijd ernstige meningsverschillen, waarvoor geen oplossing te vinden is.

Noordland heeft aangekondigd grote herfstmanoeuvres te zullen houden in de nabijheid van de grens tussen beide landen.

Zuidland zal in het beginstadium van een oorlog zwakker aan infanterie zijn dan Noordland, maar beschikt over grotere hoeveelheden atoomwapens.

De luchstrijdkrachten zijn van ongeveer gelijke sterkte. Noordland heeft voor de maand September een inval in Zuidland voorbereid, waarvoor is aangewezen 1 Br/NL Leger met 2 Tactical Group:

1 Br/NL Leger bestaat uit:

Legerstaf + Verbindingsafdeling

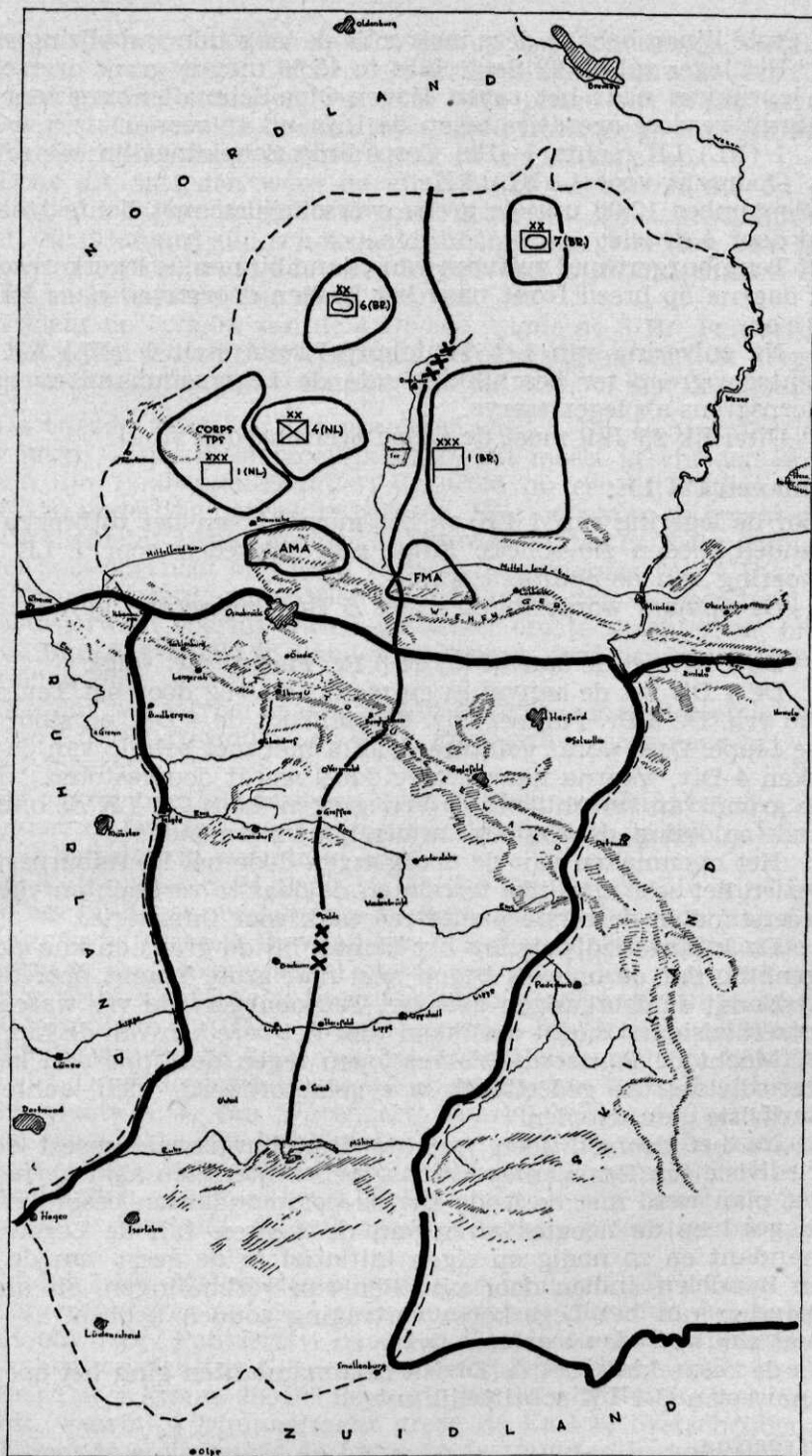
1 (Br) Legerkorps (2 Inf Div, 7 Pantser Div en legerkorpstroepen)

1 (NL) LK (4 Div, 6 Br Pantser Div en legerkorpstroepen).

De Legerkorpstroepen van 1 LK zijn dit jaar belangrijk sterker dan vorige jaren. O.m. zijn hierbij ingedeeld: een Artilleriegroep, bestaande uit enige afdelingen middelzware en zware artillerie, een luchtdoelartilleriegroep (één zware afdeling en enige lichte afdelingen) een Geniegroep (twee Geniebataljons en een aantal speciale compagnieën).

Van Zuidland is bekend, dat in de „corridor” tussen Skiland en Ruhrland zich bevinden een Belgische Infanteriedivisie, een Belgische Pantserdivisie, een Canadese Brigadegroep, terwijl van de aanvang af kan worden gerekend op de steun van een Engelse luchtlandingsbrigade gestationneerd in Engeland. Na D+5 kunnen een tweetal gemobiliseerde Infanteriedivisies aan de Ruhr worden verwacht.

Na enkele inleidende besprekingen in Juni en Juli kreeg C-1 LK midden Augustus de operationele instructie nr. 1 van 1 (Br NL) leger 2 Group.

In grote lijnen behelst deze instructie de volgende aanwijzingen:

- a. Het leger zal op 22 Sept. 1954 te 12.00 uur de grens overschrijden en oprukken naar het rayon Hagen-Olpe-Schmallenburg teneinde van daaruit verdere operaties tegen de Rijn uit te voeren.
- b. 1 (NL) LK rechts, 1 (Br) Corps links Scheidingslijn: zie schets.
- c. Opdracht voor 1 (NL) LK:
2 September 12.00 uur de grens overschrijden met lichte troepen, gevolgd door 4 divisie;
het Teutoburgerwoud zuiveren van vijand binnen de legerkorpsgrenzen en daarna op breed front naar het Zuiden doorstoten naar Ludenscheid e.o.
- d. Na zuivering van het Teutoburgerwoud stelt 1 (NL) LK één Regimentsgev.groep ter beschikking van de Legercommandant op de Legerkorpsgrens als legerreserve.
- e. Uiterlijk 25 Juli moet de Lippe overschreden zijn.

3. Plan van C-1 LK.

Voor de legering van 1 LK op het moment van het uitbreken van de vijandelikheden zie schets. Enige mogelijkheden voor 1 LK voor de uitvoering van de opdracht waren:

- a. De opmars wordt ingezet met 6 Br. Pantserdiv. gevolgd door 4 Div.

- b. De 4 Div zet de aanval in, de 6 Br. Pantserdiv. volgt.

- c. De 4 Div zet de aanval in en maakt de weg door het Teutoburgerwoud vrij. De 6 Br. Pantser Div. doorschrijdt de 4 Div. en stoot door naar de Lippe. Deze wordt geforceerd, al of niet met behulp van de aange trokken 4 Div, waarna naar het einddoel wordt doorgestoten.

Op grond van verschillende overwegingen, koos C-1 LK de onder c. genoemde oplossing, daarbij o.m. in beschouwing nemende:

- a. Het openmaken van de doorgangen door het Teutoburgerwoud was, gezien het zeer moeilijke terrein en de daar te verwachten vijandelijke weerstand in de eerste plaats een taak voor infanterie.

- b. De Infanteriedivisie lag het dichtst bij de grens en kon dus op het ogenblik, dat de opmars begon snel met grote kracht optreden.

- c. Nadat de doorgangen door het Teutoburgerwald vrij waren kon de Pantserdivisie het snelst oprukken voor het bereiken van de Lippe.

- d. Mocht de Pantserdivisie vastlopen tegen de Lippe dan kon de Infanteriedivisie, die gedeeltelijk was gemotoriseerd, zich achter de Pantserdivisie gereedstellen.

- e. Na het doorschrijden van het Teutoburgerwald moest de Infanteriedivisie één Regimentsgevechtsgroep achterlaten als legerreserve.

Het plan werd met de beide Divisie-Commandanten besproken, zodat zij goed op de hoogte waren van de wensen van de Legerkorps-Commandant en zo nodig op eigen initiatief in de geest van de LKC konden handelen, indien door uitvallen van verbindingen, als anderszins, bevelen van het Legerkorps vertraging zouden hebben.

Snelheid van optreden was een eerste eis.

Na de bespreking met de Divisie-Commandanten ging het operatiebevel nr. 1 van C-1 LK schriftelijk uit.

4. Uitvoering.

De eerste phase — het vrij maken van de doorgangen door het Teu-

toburgerwald — werd door de 4 Divisie op een uitnemende, vlotte wijze uitgevoerd. Voorafgegaan door twee verkenningsseskadrons — het Legerkorps verkenningsskadron was voor deze phase ook onder bevel van C-4 Div gesteld — rukte de Divisie op breed front langs zes verschillende wegen met bataljons-gevechtstroepen in snel tempo op.

Door dit optreden werd de vijandelijke weerstand die op enkele hoofdassen was geconcentreerd snel gebroken. De scheidsrechterlijke dienst, die uiteraard aan een bepaald schema was gebonden, had handen vol werk om door het steeds weer leggen van mijnhindernissen en versperringen het tempo wat af te remmen.

Tijdens de opmars van de 4 Divisie volgde de 6 Br. Pantserdivisie; door het aangeven van verschillende regelingslijnen werd er zorgvuldig voor gewaakt, dat geen vervanging van onderdelen kon ontstaan.

De tweede phase — het oprukken van 6 Br. Pantserdivisie door 4 Div heen, — gaf meer moeilijkheden. Dit moest geschieden in de algemene lijn Badbergen-Glandorf-Verswold op een tijdstip door beide Div. Cn in onderling overleg te bepalen. Hiertoe waren de cpn van beide Div. Cn dicht bij elkaar gevestigd. Doordat echter de 6 Br. Pantserdiv. minder snel opschoot dan werd verwacht en doordat van 4 Div. enkele snelle gemotoriseerde onderdelen na het breken van de weerstand in het Teutoburgerwald vooruit waren gezonden om te trachten de bruggen over de Ems onvernield in handen te krijgen, trad een vermenging van onderdelen op.

Doordat het terrein tussen Telgte en Warendorf plotseling was geïnundeerd moest bovendien de 6 Br. Pantserdiv. meer naar het Oosten worden ingezet.

De vijand had alle bruggen over de Ems vernield, behalve die bij Warendorf en Greffen, waar hij bruggenhoofden op de Noordoever bezet hield en hardnekkig weerstand bood.

In de avond van 24 Sept. stelde C-6 Br. Pantserdiv. zijn troepen gereed om bij dagaanbreken van 25 Sept. tussen Warendorf en Greffen de overgang te forceren. De vijand had hiervan echter blijkbaar de lucht gekregen en een atoomgranaat stelde een groot deel van deze troepen buiten gevecht. Op 25 Sept. heeft toen 6 Br. Pantserdiv. bijgestaan door een Bataljon van 43 RI de bruggenhoofden bij Greffen en Warendorf opgeruimd, waarbij de brug van Warendorf onvernield in handen van 43 RI viel. Dezelfde dag had een luchtlanding van Britse luchtlandingsstroepen plaats N.W. van Warendorf, waarbij echter de luchtlandingsstroepen tengevolge van het slechte weer per auto werden aangevoerd. Hierdoor en door het feit, dat de luchtlandingstroepen over de — reeds in onze handen zijnde — brug bij Warendorf terug moesten, ontstond een verwarde toestand, die ook ernstige verkeersstoornissen tengevolge had.

Omdat 1 LK sneller was opgemarcheerd dan 1 (Br) Corps en vrij ver voorgeraakt was gaf de Legercommandant diezelfde dag bevel aan C-1 LK om 6 Br. Pantserdiv. naar het Oosten te doen afbuigen en te laten aanvallen richting Gutersloh, waarbij deze Divisie onder bevel van C-1 (Br.) Corps kwam. 260100 Sept. gingen de schriftelijke bevelen hiervoor uit, waarbij 4 Div. opdracht kreeg de Ems te overschrijden, met kracht door te stoten naar de Lippe en te trachten bruggenhoofden te vormen bij Herzfeld en Lippburg.

Deze opdracht werd door 4 Div. wederom zeer vlot uitgevoerd en in de morgen van 27 Sept. was een bruggenhoofd bij Herzfeld gevormd.

43 RI dat onder bevel 4 Div. was teruggekeerd, met het 4 Tankbataljon, alsmede een pantserbrigade van 7 Br. Pantserdiv., die door de Legercommandant ter beschikking van 1 LK was gesteld stonden gereed, om zodra bruggen over de Lippe waren geslagen uit de bruggenhoofden uit te breken en door te stoten naar het einddoel Ludenscheid. Voordat het zover was werd echter het signaal „Einde manoeuvre” gegeven.

5. Samenwerking van staven.

Een grote moeilijkheid was, dat de Legerstaf slechts enkele dagen vóór het begin van de oefening werd samengesteld. Daardoor was deze staf uiteraard nog weinig ingespeeld en bestonden er nog geen nauwe betrekkingen tussen de wederzijdse staven.

Telkenmale toch blijkt weer opnieuw hoe nodig het is, dat de functionarissen van de hogere en lagere staven elkaar kennen, elkaar waarderen en elkaar helpen om de moeilijkheden op te lossen. Daarom breng ik dan ook nog eens nadrukkelijk onder Uw aandacht hoe nodig het is, dat de officieren van de verschillende sectiën bezoeken brengen bij de overeenkomstige sectiën van lagere en hogere staven, niet om te critiseren of aanmerkingen te maken, maar om de helpende hand te bieden waar dit nodig is of om de hogere staf in te lichten omtrent de moeilijkheden van de lagere onderdelen waarvan men dikwijls op hoger niveau geen of niet voldoende begrip heeft. Het is verheugend te constateren hoe in deze de verhoudingen tussen Staf 1 LK en Staf 4 Div. nog steeds beter worden hetgeen bij Battle Royal zeer duidelijk is gebleken. Door de snelle en veelvuldige verplaatsingen van de cp-4 Div kwam de schriftelijke rapportage wel eens in het gedrang, maar 4 Div zorgde er steeds met andere middelen voor, dat de nodige gegevens tijdig in het bezit van 1 LK waren. Een compliment hiervoor aan Staf 4 Div. is hier zeker op zijn plaats.

6. De invloed op het gebruik van A Projectielen.

Bij „Battle Royal” is voor het eerst aan beide zijden gebruik gemaakt van het tactische atoom-wapen. De uitwerking is zodanig vernietigend, dat

a. gezorgd moet worden geen lonende doelen voor dit wapen te bieden;

b. gezorgd moet worden dat — indien de vijand dit wapen gebruikt — de uitwerking zoveel mogelijk wordt gereduceerd.

ad. a. Hiervoor is vooral verspreiding nodig. De oefening heeft aangetoond, dat bij de opmars deze verspreiding mogelijk is. De wijze waarop 1 LK aanvankelijk is opgemarcheerd was goed. De Commandant van de Luchtmacht van de tegenpartij deelde mij mede, dat de eerste dag geen enkel lonend doel, ook niet voor gewone aanvallen, werd geboden! Gebruik maken van alle beschikbare wegen, opmarcheren zoveel mogelijk in kleine groepen, die ook zelfstandig kunnen vechten, dus uit verschillende wapens bestaan is de aangewezen methode. Indien nodig snel concentreren voor het gevecht of voor het overschrijden van terreinhindernissen en daarna weer snel verspreiden.

De oude uitspraak „getrennt marschieren, vereint schlagen” blijkt ook onder de moderne omstandigheden nog steeds zijn betekenis te hebben behouden. Dit vraagt zeer grote mobiliteit en soepelheid, ook in de bevelvoering. Een grote wissel wordt hier getrokken op de verbindingen, in het bijzonder op de radio.

ad. b. De troep is nog te weinig ingespeeld op het gebruik maken van het terrein en op het onmiddellijk ingraven wanneer gestopt wordt en voor langer of kortere tijd wordt halt gehouden. Bij elke oefening zal hier opnieuw op gewezen moeten worden en op daartoe geschikte terreinen — waar ook inderdaad gegraven mag worden — moet dit daadwerkelijk worden beoefend. De troep moet volledig doordrongen worden van de slagzin „graaf voor je leven”.

Tenslotte merk ik in dit verband op, dat de grote uitwerking van het atoom-wapen er toe leidt, dat men geschikte doelen voor dit wapen gaat zoeken, los van het tactische plan. Dit is nu bepaald onjuist.

Het tactische atoom-wapen is slechts een versterking van de andere beschikbare vuurkracht en het gebruik er van moet dus passen in het plan van de commandant. In de regel zal dit dus meebrengen — vooral in de aanval — dat het projectiel, cq bom of raket zo kort mogelijk voor de eigen troepen wordt gedeponereerd, zodat deze onmiddellijk van de verkregen uitwerking gebruik kunnen maken om het succes uit te buiten.

7. Gemotoriseerde verplaatsing.

Verleden jaar wees ik reeds op verschillende fouten, die bij de grote gemotoriseerde verplaatsingen werden gemaakt. In vele opzichten is dit jaar vooruitgang getoond, maar toch valt er op dit gebied nog veel te verbeteren. De aanvankelijke opmars door het Teutoburgerwoud, waarbij de 4 Div langs zes verschillende wegen opmarcheerde en waarbij de gehele opmars door de z.g. „verkeersbureaus” van 1 LK en 4 Div uitstekend was geregeld, kan goed genoemd worden. Ook het doorschrijden van de 4 Div door de 6 Britse Pantserdivisie ging aanvankelijk goed. Moeilijkheden ontstonden doordat onderdelen van de 4 Div verder oprukten dan aanvankelijk in de bedoeling had gelegen, waardoor meer voertuigen op de wegen kwamen dan geplanned was, terwijl bovendien 6 Britse Pantserdivisie langzamer oprukte dan overeengekomen was.

Naderhand kwamen grote moeilijkheden voor het verkeer, nadat de brug bij Warendorf onvernield in onze handen was gevallen en de troepen in mars waren gezet om over deze brug naar het Zuiden te gaan, toen de scheidsrechters het verkeer over deze brug plotseling stop zetten tot de volgende morgen. Ten slotte werd na het overschrijden van de bruggen bij Warendorf en Telgte teruggevallen in de oude fout, waarbij alles kleefde aan de opgegeven assen, terwijl er toch minstens een zestal doorgaande wegen van voldoende capaciteit tussen Ems en Lippe te vinden waren. Na het passeren van de Ems bij Warendorf en Telgte had dan ook onmiddellijk weer moeten worden verspreid, en de opmars langs verschillende wegen in kleine groepen worden voortgezet. De voornaamste fouten die werden gemaakt zijn:

a. Colones — soms ook alleen verkenningen — verplaatsten zich zonder machtiging van de verkeersbureaus en soms zelfs in strijd met de gegeven bevelen;

b. Colonnas of enkele voertuigen bleven rechts van de weg staan in plaats van wanneer zij om een of ander reden moeten wachten, zich ergens op te stellen *geheel van de weg af*. Iedere chauffeur moet worden ingeprent, dat hij bij halt houden *van de weg af gaat* als dit maar enigszins mogelijk is.

c. Gebrek aan verkeersdiscipline.

d. Nog steeds zijn er troepen, die te lang in de auto's blijven en als het ware het gevecht in de auto beginnen;

f. Verkeerspolitie greep niet voldoende in om verkeersbelemmeringen uit de weg te ruimen.

Nog moge ik opmerken, dat het verkeersprobleem enorm werd verzwaaard door het drukke Duitse burger verkeer en door het op bevel van de Legercommandant plotseling naar links zwenken van de 6 Britse Pantserdiv. Dit alles neemt niet weg, dat het verkeers-vraagstuk voortdurend aandacht van alle commandanten *blijft* vragen.

8. Opmars over een breed front.

Duidelijk is aangetoond hoe bij een opmars over een breed front snel succes wordt verkregen, doordat men de punten waar de vijand weerstand biedt omgaat en hem in de rug komt, waardoor hij gedwongen is zijn weerstand op te geven.

9. Vuursteun Coördinatie Centrum.

Voor het eerst is de samenwerking G3-VSCC goed tot zijn recht gekomen. Het VSCC stond nabij de Ops tent, beide tenten waren door één gezamenlijke prikkeldraadversperring omgeven. In het VSCC, dat onder de directie staat van de LKAC, geschiedde de volledige planning voor artillerie-, lucht-, en speciale wapen steun. Dit VSCC moet uit de aard der zaak nauw contact houden met de Div VSCC's en ook de bevelvoering over de Legerkorps Artillerie geschiedt via dit orgaan. Hoe voortreffelijk de verbindingen ook bij deze oefening hebben gewerkt, ten dienste van het VSCC waren zij ontoereikend, waardoor de bevelvoering soms voor extra moeilijkheden werd gesteld en waardoor op een gegeven ogenblik de verplaatsingen van de LKA niet voldoende konden worden gecoördineerd.

Dit vraagstuk moet echter een volgende keer op te lossen zijn.

10. Inlichtingendienst en veiligheid.

a. De vele stafdiensstofeningen in het afgelopen jaar blijken vooral ook op het gebied van de inlichtingendienst goede vruchten te hebben afgeworpen.

b. Veiligheid.

1. Op dit gebied is een aanzienlijke vooruitgang te bespeuren geweest. De onderdelen zijn veel actiever geworden wat o.m. ook blijkt uit de aantallen gevangen genomen „agenten” en „achterblijvers”. Het juiste gebruik van het wachtwoord en loslippigheid blijven echter nog zwakke punten; dit laatste vooral voortspruitend uit een soort gemoedelijke argeloosheid.

2. Het medenemen van geclassificeerde documenten in de voorste lijn, ja zelfs in een vliegtuig, heeft enige malen tot ernstige gevolgen ge-

leid. Hier dient streng op te worden gelet. Onderdelen, die constateren, dat een belangrijk document in handen is gevallen van de vijand dienen dit onmiddellijk te melden.

3. De verbindingsveiligheid was bij sommige onderdelen nog onvoldoende.

4. Geruchten hadden wederom hun aandeel in deze oefening, in het bijzonder op 25 Sept., de dag van de luchtlanding. Persoonlijk ben ik door velen, die het wel met mij meenden, gewaarschuwd niet naar mijn vooruitgeschoven op te gaan, aangezien zij zeker wisten, dat juist daar de parachutisten zouden landen; meermalen werd er ook verteld dat ik in handen van de tegenpartij zou zijn gevallen. Met grote kracht moet tegen dergelijke geruchten — die het moreel ondermijnen — worden opgetreden.

c. *Lagere echelons.*

1. De Div G2 sectie heeft uitstekend gewerkt; de rapportage was zeer goed en men bleef actief zoeken naar inlichtingen.

2. Ingedeelde ondervragingsploegen dienen nog meer geleid te worden ten aanzien van de punten, waarvoor men inlichtingen zoekt.

3. Op bataljons-niveau was men niet vlot genoeg in het vaststellen en doorgeven van vijandelijke identificaties. Men ziet het grote belang, daarvan voor het vaststellen van de plannen van Divisie en Legerkorps blijkbaar nog niet in.

d. *Krijgsgevangenen.*

1. Buitengewoon nuttig in deze oefening was de procedure ten aanzien van krijgsgevangenen. De afvoer naar de divisiekooi was niet altijd en overal zoals het behoorde.

Krijgsgevangenen arriveerden daar dikwijls zonder „label”, zodat niet kon worden vastgesteld wáár ze waren gevangen genomen. De verzorging en de verdere afvoer naar de neutrale kooi liet eveneens te wensen over.

2. Helaas waren te weinig ondervragers beschikbaar. De ploegen werden nu op sterkte gebracht door tolken, maar deze zijn niet op ondervraging ingesteld en daardoor te weinig actief.

e. *Verkenningen.*

1. *Lichte vliegtuiggroep.*

Daar de verkenningen op Leger-niveau ons niet voldoende inlichtingen konden verschaffen werd de lt vliegtuiggroep ingezet als het „oog van 1 LK”.

De lt vliegtuiggroep heeft voortreffelijk werk gedaan en de resultaten waren zo goed als maar verwacht kon worden met de beperkte inzetbaarheid van dit onderdeel.

De resultaten zouden nog beter geweest zijn indien er radio verbinding had bestaan tussen vliegtuig en airstrip.

Ook in de toekomst zal moeten worden afgewacht in hoeverre de Legerluchtverkenning ons kan helpen met onze aanvragen en zal veelal moeten worden geprobeerd met behulp van de lichte vliegtuiggroep gegevens te verkrijgen.

2. *Inlichtingenpatrouilles.*

Van de zijde van het LK werd gebruik gemaakt van 2 teams van het

KCT om inlichtingen te verkrijgen van het gebied achter het vijandelijk front.

Een team ging mee met één der verkennings eskadrons tot aan de Ems, waarna het op eigen kracht het vijandelijk gebied binnendrong. Het andere team werd door de lt vliegtuiggroep op $\pm$ 10 km achter het vijandelijk front in een weide geland en ook uit de lucht bevoorraad met gevechtsrantsoenen.

Berichtgeving geschiedde via het burgertelefoonnet op de te voren vastgestelde tijden. Het systeem heeft goed voldaan. De uit te zenden teams dienen grondig te worden geïnstrueerd, zodat ze precies weten waar ze naar moeten zoeken en wat ze moeten rapporteren.

Indien over voldoende radio's wordt beschikt zal rapportage met dit verbindingsmiddel moeten geschieden, zoals thans reeds door onze tegenstanders geschiedde.

11. Samenwerking van de verschillende wapens.

Hiermede zijn we op de goede weg, er valt bepaald vooruitgang te constateren, al blijft er uiteraard nog veel te wensen over.

12. Verbindingsdienst.

a. De verbindingen hebben over de gehele lijn uitstekend gewerkt en ik wil hier gaarne mijn waardering betuigen aan al het personeel dat hieraan al zijn krachten heeft gegeven.

b. Meer dan bij vorige oefeningen werd de VbD tijdig gekend in voorgenomen plannen en operaties.

c. Verbindingsveiligheid laat nog altijd veel te wensen over.

d. Nog te veel wordt de radio van huis uit in de bossen opgesteld. Men is dan wel onzichtbaar, maar belangrijker is eerst een goede opstelling te kiezen, waar de verbinding tot stand kan worden gebracht en dan deze opstelling te camoufleren.

e. De werking van het berichtencentrum in de staven vereist nog steeds nauwkeurig toezicht.

Bij staf 1 LK ging het dit jaar beter dan voorheen.

13. Genie.

Het optreden van de Genietroepen en het gebruik hiervan door de commandanten, die dit wapen tot steun of onder bevel hadden, vertoonden een duidelijke verbetering ten opzichte van vorige jaren. Het is gebleken, dat men, uitzonderingen daargelaten, meer begrip heeft voor de noodzaak van een voorwaartse opstelling van de genieëlementen, zoals bijvoorbeeld genie-verkenningsgroepen, tankdozers, brugslagmaterieel, mijnopruimploegen, die een opmars ondersteunen. Ook in de planning is een beschouwing van de genie-aspecten en inschakeling van de hierbij betrokken genie-officier onontbeerlijk.

Een moeilijkheid is veelal, dat in vredesomstandigheden een brug of een weg niet echt vernield zijn, zodat het voorstellingsvermogen en het geduld bij een bruikbare brug met wat kalkstrepen er op, soms op een zware proef worden gesteld. Toch zal het spel gespeeld moeten worden, om te bereiken dat uit de oefeningen lessen geleerd worden die praktische waarde hebben. In het bijzonder vormt de opstelling van colonnes brugslagmaterieel een moeilijk punt. Ik zou het bijna een ge-

lukkig verschijnsel kunnen noemen, dat hier en daar ditmaal de neiging werd geconstateerd dit materieel te ver naar voren te halen, hetgeen dus een overdrijving in de andere richting dan tot dusverre is. Toch moet ik hiertegen waarschuwen, want moeilijk te vervangen personeel en materiaal wordt hierdoor ontijdig aan verliezen blootgesteld. Een essentieel element voor de deugdelijke en blijvende ondersteuning van een opmars vormt een goed onderhoud van het wegennet en de daarbij behorende kunstwerken. Te weinig werden *ongevraagd* werkzaamheden ter hand genomen, die pasten in het kader van de algemeen gestelde bevelen. Commandanten van Genie-onderdelen behoren zich doorlopend op de hoogte te houden van de Genie-situatie in hun gebied en ongunstige ontwikkelingen te voorkomen en indien dit hun krachten te boven gaat dit bij het hogere echelon te melden met verzoek om steun.

Bruggen werden niet geclassificeerd, hoewel dit bevolen was. Coördinatie ten aanzien van gereedgekomen bruggen met de verkeersinstanties (Kon. Mar. en Transport) bleef uit of was gebrekkig. Het gereed komen of het herstel van een brug is een zeer belangrijke zaak, die alleen zijn nut afwerpt, indien de betrokken Genie-officier dit zo spoedig mogelijk aan de belanghebbenden bericht en de toegangsweg behoorlijk afgepijld wordt.

Zoals voorgeschreven is, moeten in het bijzonder bij drijvende bruggen brugwachters achterblijven, dan wel moet bediening en bewaking aan ondersteunende Genie-onderdelen overgegeven worden. Beschadiging of onjuist gebruik van de brug, zeker als deze niet voorzien is van een classificatie is anders zeer waarschijnlijk.

Overtollig materieel mag niet, dan bij uiterste noodzaak, onbewaakt achterblijven. Dit materieel moet afgevoerd worden dan wel het bestaan en locatie hiervan gemeld aan het betrokken logistieke Genie-onderdeel.

Het inwinnen van Genie-inlichtingen en het uitvoeren van Genie-verkenningen vertoonden een duidelijke verbetering. Toch is dit een onderwerp, dat de ononderbroken aandacht blijft vragen; nog te weinig is het begrip algemeen doorgedrongen dat de verplichting tot het verzamelen van Geniegegevens en het onverwijld doorgeven hiervan op alle Genisten rust, en dat deze procedure nooit stopt.

De camouflagetucht was over het algemeen bevredigend, doch had de neiging tegen het einde van de oefening te verslappen. Een van de zwakke punten was de sporendiscipline. Men dient ervan doordrongen te zijn, dat goede camouflage voortdurende aandacht en arbeid eist. Er kan niet gezegd worden: „zie zo, de camouflage is klaar. . .”. Neen, op een bepaald moment kan de camouflage verzorgd zijn, maar het gebruik van het terrein door personeel en materieel blijft dit terrein veranderen en beschadigen, en deze veranderingen, althans aard en oorzaak hiervan moeten bemanteld worden. Het tijdens deze oefening min of meer zijn debuut makende camouflage-detachement is op de goede weg en heeft er op bevredigende wijze zijn taak vervuld.

Het onderhoud van Genie-materieel vertoont een belangrijke verbetering ten opzichte van „Grand Repulse”. Battle Royal is de eerste oefening waarbij Nederlandse logistieke Genie-onderdelen in alle schakeringen, nodig voor een zelfstandig LK, voorkwamen. Het is mij een genoegen, mijn waardering te kunnen betuigen voor hetgeen door 107

Genie-depot-bataljon op deze „maiden-trip” gepresteerd werd.

Ondanks moeilijkheden veroorzaakt door de omstandigheid dat transportmiddelen, personeel, voorraden en te ondersteunen troepen, zowel Brits als Nederlands waren, en ondanks het feit dat het atoomgevaar tot een grote verspreiding van de voorraden noopte, wist dit onderdeel de ruim 2000 ton Genie-materieel op doelmatige, goed gecamoufleerde wijze op te slaan en alle operatiën op goede wijze te steunen, terwijl steeds de maatregelen tijdig tot uitvoering kwamen, die nodig waren ter voorbereiding van de steun van verwachte operationele ontwikkelingen.

In totaal werd 1200 ton kl. IV Genie-materieel aan de troepen verstrekt. Hoewel voor een deel helaas nog op civiele waterbronnen moest worden teruggevallen, stemt het tot voldoening, dat er vele militaire waterpunten met oppervlaktewaterzuivering in bedrijf zijn geweest.

Aanvulling en vernieuwing van de watervoorzieningsuitrusting blijft zeer noodzakelijk. Betreurd moet worden, dat een topografische compagnie ontbrak. Het gemis van de mogelijkheid tot het uitvoeren van snelle reproductie-werkzaamheden werd sterk gevoeld. Het kaart-verstrekkingsspeloton had zijn arbeid goeddeels voor de aanvang van de oefening voltooid en kwam tijdens de oefening door de oefen-omstandigheden niet ten volle tot zijn recht.

Het detachement van de 101 Genie Herstel- en Onderhoudscompagnie heeft de zich voordoende werkzaamheden op vlotte wijze afgewerkt. Het vraagstuk van de verbindingen tussen de kernfunctionarissen van de Genie zal opnieuw bezien moeten worden.

De huidige verbindingen waarborgen niet de juiste en vooral snelle hantering van de genie-steun, terwijl toch de tijdfactor bij de moderne verspreiding en snelle verplaatsingen van overwegend belang is.

14. Veldartillerie.

a. Algemeen.

Voor de Veldartillerie kon t.o.v. de vorige herfstmanoeuvres een grote vooruitgang worden geconstateerd. Zij verleende aan de ondersteunde eenheid een voortdurende en dikwijls massale steun. Duidelijk merkbaar was haar drang naar voren, zonder welke het snelle optrekken van de infanterie niet uitvoerbaar was geweest.

De artillerie moet er voor zorgen, dat de infanterie niet buiten het schootsbereik van het steunende wapen komt. Het opbergen van artillerie in een verzamelgebied vele kilometers achterwaarts is niet verantwoord.

Wel dient de artillerie er voor zorg te dragen, dat haar verplaatsingen worden ingepast in het algemeen marsschema, zodat zich geen verkeersopstoppingen kunnen voordoen.

Artillerie in een verkeersknoop, die door de vijandelijke *luchtmacht* wordt aangevallen kan grote verliezen lijden en is dan geen steun meer voor haar infanterie.

Op alle niveaus was er een intensief contact tussen de artilleriecommandant en de commandant van de te steunen eenheid, hetgeen vooral bij de afdelingen rechtstreeks steun een grote verbetering betekende. De radioverbindingen waren uitstekend.

b. *Divisie Artillerie.*

De commandanten beseften volkomen dat de vuuregeling op een zo hoog mogelijk niveau moet worden gecentraliseerd.

Deze centrale vuuregeling is afhankelijk van schootsbereik en verbindingen en behoeft niet in te houden dat de afdelingen dicht bij elkaar in stelling staan.

De Cdt'n van de Afdn R/S moeten zich realiseren dat een voortdurende steun alleen kan worden gegarandeerd, indien bij de eerste de beste gelegenheid een batterij van hun afdeling voorwaarts van stelling verandert.

c. *Legerkorps Artillerie.*

In tegenstelling met de gang van zaken tijdens de oefening „Grand Repulse”, werd aan de nu ingedeelde Art Gr. Staf een groot aandeel in de strijd gegeven.

Na de verplaatsing van het concentratiegebied naar de afdelingsverzamelgebieden werd de Groep onmiddellijk in stelling gecommandeerd. Hierdoor konden de R.G.Gpn hun algemene steun van de LKA ontvangen zodat de Afd A/S van de Divisie in de gelegenheid werd gesteld op de wielen te blijven, totdat een ver naar voren geschoven stelling kon worden betrokken. De eerste grote verplaatsingen geschieden langs transversale wegen. Dit bleek vele voordelen te geven, doch de uitvoerbaarheid hangt geheel af van een tijdige verkenning door de afdelingen en een goede verkeersregeling.

Van FUCHTORF af kwam de werkelijke waarde van de LKA duidelijk naar voren toen zij massale steun verleende in alle richtingen.

Vooraf voor de open flank van 6 Britse Pantser Div. had zij een grote waarde.

Ten behoeve van een groter effect van de artillerie en ter vermindering van de risico's dienen de afdelingen nog sneller in een secundaire hoofdrichting te kunnen worden gebracht. Ook dient de LKA bij een naderingsmars haar groter schootsbereik uit te buiten, hierdoor andere onderdelen meer ruimte latend en hen vooral niet hinderend in hun voortwaartse beweging. De snelheid van de voortwaartse stellingveranderingen kan nog op verscheidene manieren worden opgevoerd.

De afdeling dient te worden gesplitst in een tactisch, technisch en een administratief echelon, waarvan de eerste twee zo klein mogelijk gehouden moeten worden. Een afdelings verkenningsgroep bijvoorbeeld kan beperkt blijven tot twee voertuigen. Ook met een vooruit denken, met waarschuwingsorders, met een vaste drill voor verkenning en in stelling komen, met een goede verkeersregeling en met een goede stafdiscipline is deze snelheid op te voeren. De richtlijnen van de Artillerie School zijn dienovereenkomstig.

Wat het verdere verloop van de manoeuvre betreft, de feitelijke strijd van de LKA zou eerst aan de Lippe hebben plaats gevonden. Al ging deze strijd niet door, de LKA bleek hierop geheel voorbereid te zijn.

Daar de LKAC zich steeds met mij, hetzij op mijn Cp of op de TCP bevond, ontvingen zowel de LKA als de divisies hun art. bevelen op tijd.

Mede in deze omstandigheden bleek de onmisbaarheid van een heli-copter voor mij en de LKAC.

De LKAC cp zich achtereenvolgend verplaatsend van UFFELN naar HOLLAGE, GLANE en BUTTRUP, werd het onmogelijk gemaakt het

juiste contact met het VSCC te onderhouden. Ik ben echter van mening dat dit verbindingstechnisch op te vangen is.

d. *Artillerie onderdelen onder Engels operationeel bevel.*

Gedurende de manoeuvres werden 2 afdn tijdelijk onder Eng. operationeel bevel gesteld. Het moet worden gezegd dat het een zware doch uiterst nuttige oefening voor deze afdelingen is geweest.

Deze opdrachten onder buitenlands operationeel bevel kunnen echter zonder een uitbreiding van liaison offn, waarnemers en radioverbindingen niet naar behoren worden vervuld. De administratieve logistieke verzorging van deze afdelingen — welke toch geheel ongewijzigd bleef — heeft veel te wensen over gelaten.

De Afd Cn en Art Gp Cdt dienen meer aandacht hieraan te besteden. Bij de Britse eenheden beseft men niet altijd de mogelijkheden en de beperkingen van middelbare en zware artillerie hetgeen verscheidene malen tot moeilijkheden aanleiding gaf.

De 116 Afd 155 lang bv — onder operationeel bevel gesteld van 1e Br Corps werd onmiddellijk uitgegeven aan de 2e Br Div, daar de CCRA niet over organen beschikte om de vuurkracht van de afdeling te benutten en te regelen.

e. *101 AMA.*

Het verloop van de oefening Battle Royal was niet geschikt om een Art meetafdeling geheel op haar operationele waarde te toetsen. Wel betekende de manoeuvre een uiterst nuttige training in snelle voorwaartse verkenningen, in het inrichten van W.PN en geluidmeetbases.

De Afd bleek zeer mobiel en handelde verantwoord op eigen initiatief. Bij voortdurende werden voorwaartse verkenningen uitgevoerd en daar personeel en materieel infiltrerend naar voren trok werd hiervan geen enkele hinder ondervonden. Vele andere onderdelen hadden echter te weinig begrip van de mogelijkheden en beperkingen van een AMA. Enkele uren hieraan besteed op de Opleidingsscholen en op de Inf- en Art. Schietschool zullen zeer vruchtdragend zijn.

f. *De batterij 280 mm.*

De noodzakelijkheid en de waarde van een goede „hiding place”, waarin het gehele stuk wanneer het niet in stelling staat wordt verborgen, kwam bij deze manoeuvre goed naar voren.

Met deze hiding place als uitgangspunt dienen door de BtC — binnen redelijke afstanden — zoveel mogelijk stellingen te worden verkend.

De verplaatsing van de vuurmond naar de hiding place dient zo mogelijk bij duisternis te geschieden. Het is gewenst de beschikking te hebben over meerdere stellinggebieden en hiding places, zodat het meermalen gebruiken van dezelfde opstellingen grotendeels kan worden vermeden.

15. Luchtdoelartillerie.

a. *Algemeen.*

Het deelnemen van de 101 LuA Gp met een Operatiekamer, een Afd Zw LuA en twee Afdn Lt LuA aan deze manoeuvres was van grote waarde. Het niveau van geoefendheid lag echter lager dan bij andere wapens, speciaal wat betreft verplaatsingen, camouflage en discipline te velde.

Bij de beoordeling dient echter rekening te worden gehouden met het feit, dat tengevolge van verschillende omstandigheden buiten de LuA om geen uitruk oefeningen gehouden konden worden.

De groepering van de LuA in zijn geheel gaf het bewijs van een goede voorbereiding. De bevelvoering in de Staf van de LuA Gp was zeer bevredigend. De verdediging van andere onderdelen door de LuA gaf soms de waarde van het gecamoufleerde onderdeel prijs.

In het algemeen mag worden gezegd, dat de Zw LuA bevredigend heeft gewerkt. De Afdn Lt LuA hebben in technisch en tactisch opzicht een achterstand in te halen. Het jonge kader van deze Afdn vraagt bijzondere aandacht en leiding.

Verskillende moeilijkheden zijn voortgekomen uit een onvoldoende coördinatie tussen LK en Div LuA met het niet scherp afbakenen van het LKA- en het DA-aandeel in de luchtverdediging. Ofschoon er op het gebied van samenwerking tussen LuA en TAF niets was voorbereid, werd er tijdens de manoeuvre grote aandacht aan besteed, waarbij veel onderzanding is opgedaan.

b. *Zware LuA.*

De ingedeelde Zw LuA functioneerde goed en had een uitstekende bevelvoering. Het in stelling komen der vuurmondbatterij en het inrichten der stellingen moet echter veel beter en volgens vaste drill geschieden. Getracht moet worden de uitrukmogelijkheden met de 18-ton HS tractoren te vergroten. Het in stelling komen van de Zw LuA dient als regel 's nachts te geschieden, terwijl de uitgebreide verkenningen hiervoor bij daglicht moeten worden gehouden. Indien het overdag in stelling komen onvermijdelijk is, moet het materieel stuk voor stuk in de te voren ingegraven opstellingsplaatsen worden gebracht, waarbij de M 55's voor de luchtverdediging zorg dragen.

In dit verband dienen wij eens onze aandacht te besteden aan de mogelijke verdediging van de Zw LuA door de Lt LuA. Het systeem van de „Local Warning” voor de Zw LuA is gebleken niet bevredigend te zijn. Dit onderwerp wordt in studie genomen. De radar-vuurleidingstoestellen hebben te velde voor de eerste maal op deze wijze in gebruik zijnde bevredigend gewerkt.

Het radar personeel verdient voor zijn prestaties alle lof. Voor het onderhoud van de afstandsbedienings-apparaten der vuurmonden vraag ik de bijzondere aandacht van de afdelings-commandant.

c. *Lichte LuA.*

Ofschoon de stellinggebieden aan de Afd Cn aangewezen worden, blijven Afd Cn en Bt Cn zelf aansprakelijk voor de opstellingsplaatsen der stukken. Camouflage is goed, maar een schootsveld van 360 graden is voor Lt LuA veel belangrijker en blijft een eerste eis. De voorrangsector uitsluitend te beschouwen als de normale schootsector is onjuist. Deze sectoren worden aangewezen om een doelkeuze gemakkelijker te doen zijn en zodoende een maximaal effectieve rondomverdediging te verzekeren. De terreinhoek naar de voorgelegen dekking dient maximaal ongeveer één graad te zijn, teneinde snelle doelen op geringe hoogte effectief te kunnen bevuren. De graad van paraatheid voor de stuksbediening moet aangepast zijn aan de tactische situatie en aan de uitvoering hiervan dient nauwgezet de hand te worden gehouden. Het eer-

ste echelonsonderhoud van het materieel breng ik onder Uw speciale aandacht.

Controleert dit regelmatig. Het soms noodzakelijk opsplitsen van afdelingen in batterijen gaf moeilijkheden bij het uitzetten der Waarnemingsposten. Het op Groepsniveau regelen van de „Local Warning” kan hierin wellicht verbetering brengen. Ook dit systeem dient nader bestudeerd te worden.

Ook de identificatie moest door de WP'n worden gegeven maar de aanduiding van vijandelijke vliegtuigen bleek zeer onpractisch.

d. *Luchtwaarschuwing.*

Het luchtwaarschuwingssysteem bleek goed te functioneren voor de Cp van 1 LK en voor 4 DA, doch het was voor alle overige troepen nog onvoldoende. De inlichtingen, ontvangen van het ACC gaven echter een slecht beeld van de luchtsituatie. Laag vliegende vliegtuigen werden weinig gemeld. Geen enkele melding betrof vliegtuigen beneden de 5000 voet. De meeste plots werden eenmaal gemeld en bleven verder onveranderd liggen. Het luchtwaarschuwingprobleem is noch in Nederland, noch in het buitenland geheel bevredigend opgelost. Het is nog het onderwerp van een voortdurende studie.

16. Luchtsteun.

Ofschoon bij lagere commandanten een beter begrip betreffende de luchtsteun procedure duidelijk kenbaar is moet toch nog het volgende worden opgemerkt.

a. Nog steeds komen verzoeken binnen over „Colums cover”. Deze steun wordt niet meer gegeven in verband met het zeer grote benzineverbruik.

b. De voorste lijn eigen troepen moet elke vier uur per ASSU aan Leger worden doorgegeven; dit is geen enkele maal gebeurd.

c. „Ground Reports” direct na een luchtaanval zijn niet verzonden.

d. Locaties nieuwe helicopters- en airstrips werden alleen gegeven nadat er om gevraagd was.

17. Koninklijke marechaussee.

a. *Geoefendheid.*

De verkeersregelaars waren in het algemeen niet geheel berekend voor hun taken, vooral omdat zij aarzelend en te weinig zelfbewust optraden. Zij geven hun aanwijzingen met zeer weinig kracht en overtuiging en hebben daardoor geen overwicht.

b. *Samenwerking met Engelse M.P. en Duitse Politie.*

Deze was ook dit jaar weer zeer goed.

18. Krijgsraad te Velde.

Bij de oefening stond mij ten dienste de 101 Krijgsraad te Velde. Bij de verwijzingsofficier zijn 86 zaken binnengekomen, waarvan 32 ter terechtzitting zijn gebracht.

De krijgsraad bleek ten volle berekend voor zijn taak en heeft de zaken, die daarvoor in aanmerking kwamen onverwijld afgedaan.

Van de 86 zaken heeft de verwijzingsofficier 34 zaken verwezen naar

de krijgsraad. Onder de 52 zaken die niet verwezen zijn, zijn uiteraard verscheidende zogenaamde oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen die na aan de krijgstucht te zijn getoetst zijn doorgestuurd, doch er waren helaas ook zaken bij die alleen maar een krijgstuchtelijke kant hadden en die blijkbaar door de korpscommandant zonder meer, door tussenkomst van de auditeur-militair in handen werden gesteld van de Commandierend-Generaal.

Voorts is ook gebleken dat vele commandanten lichte strafbare feiten, die zeer zeker voor krijgstuchtelijke afdoening in aanmerking kwamen, zonder meer naar de Auditeur-Militair hebben gestuurd; vaak nog met een voorlopige in arreststelling van verdachte. Blijkbaar gingen de commandanten van de gedachte uit dat nu er toch een krijgsraad aanwezig was, zij geen taak meer hadden op dit gebied.

Ik wil niet verhelten, dat de omstandigheid dat de troep — feitelijk te velde zijnde — niet als een leger te velde kan worden beschouwd de tuchthandhaving bemoeilijkte. Immers bij een leger te velde kunnen het verrichten van pioniersarbeid en het doen van corveën als bijkomende straf worden opgelegd en wordt een met streng arrest gestrafte niet uitgesloten van diensten buiten de plaats waar hij het arrest ondergaat.

20. De Logistiek.

a. *Planning.*

(I) Aangezien Baco nog niet aan „Battle Royal” kon deelnemen, moest wederom worden overgegaan tot „Prestocking” van nagenoeg alle voorraden.

(II) De behoefteberekening hiervoor op grond van slagorde en (voorlopig) operatieplan zijn reël geweest.

(III) Het tekort aan transportmiddelen, als gevolg van de geplande operatie kon worden opgevangen door beschikbaarstelling van 600 Britse voertuigen. Zonder de Britse steun zou de uitvoering van deze operatie niet mogelijk geweest zijn.

(VI) Bij de planning van de en de opslag in het LK dp rayon is rekening gehouden met de eisen van de atoombomlogvoering. Een reserve LK dp rayon was volledig verkend.

b. *Uitvoering.*

(1) De Concentratie vervoeren, retourmarsen zowel als de logistieke verzorging gedurende deze operatie zijn soepel en bevredigend verlopen.

(II) De „prestocking” heeft een zeer vlot en georganiseerd verloop gehad. Een uitzondering vormde de „Road-side dumping” van munitie, die weliswaar uitstekend verspreid, maar onvoldoende gecamoufleerd stond opgesteld door gebrek aan camouflagemiddelen.

(III) De periode v/m 17 t/m 22 Sept. 1954 is van zeer veel nut geweest om de dienstroepen en de logistieke machine op gang te brengen en om in te schieten op de problemen en werkwijze van de Britse troepen onder operatief bevel.

(IV) De logistieke verzorging van de Britse troepen onder operatief bevel van C-1 (NL) LK, via de Britse logistieke cel in het stk was, in vergelijking tot „Grand Repulse” aanmerkelijk verbeterd. De inte-

gratie van de Britse cel en de tewerkstelling van de diverse functionarissen bij overeenkomstige functionarissen in ons stk hebben veel tot deze verbetering bijgedragen.

c. *De logistieke ondersteuning tijdens „Battle Royal”.*

(1) Het tbv Britse odln onder operatief bevel uitgeven van een aparte bijlage bij het verzorgingsbevel, in de vorm van een Brits model Administratieve Order en opgemaakt door de Britse Log Cell in het stk, heeft zeer goed voldaan.

21. Transport.

a. De gemotoriseerde verplaatsingen zijn reeds in punt 7 behandeld.

Nadrukkelijk wijs ik er nog op dat troepen-commandanten, die tijdelijk transportmiddelen ter beschikking hebben gekregen om hun onderdeel te verplaatsen er van doordrongen moeten zijn dat dit transport hun uitsluitend ter beschikking is gesteld om in korte tijd een grote afstand te overbruggen, maar dat dit niet dient om daarmee tot in de allervoorste lijn te rijden. Onmiddellijk na uitvoering van de geplande transporten moeten de transportmiddelen weer worden afgestoten.

b. De uitvoering van de opmars naar Duitsland liep bij de verschillende onderdelen uiteen van zeer goed tot slecht.

c. Marsdiscipline laat bij veel onderdelen nog te wensen over. Uiteraard kan dit niet uit een boekje worden geleerd, maar kan uitsluitend worden verbeterd door het geregeld praktisch uitvoeren van marsen, waarbij dan de nodige contrôle wordt uitgeoefend. Dit impliceert natuurlijk de beschikking over een voldoende hoeveelheid bruikbaar motormaterieel.

Juist bij die onderdelen, die eerst kort voor de manoeuvres de beschikking kregen over voertuigen bleek de marsdiscipline het slechtst te zijn.

d. De verkeersregelingsstaven zijn nog niet ten volle berekend voor hun taak. Dit kan ook niet omdat de tijd voor scholing niet beschikbaar was bij dit — voor herhalingsoefeningen opgekomen — personeel en bovendien weer ander personeel was opgeroepen dan verleden jaar.

e. Meer Kon Mar (MP) moet beschikbaar zijn en deze moet voorzien zijn van de geëigende radio's om de juiste verkeerscontrôle te kunnen uitoefenen.

f. Ook bij de terugmars deden zich nog tekortkomingen in verkeers- en marsdiscipline voor.

22. Technische dienst.

a. Onderdeelsonderhoud aan voertuigen en wapens verdient, hoewel belangrijk verbeterd sedert vorig jaar, nog steeds bijzondere aandacht.

Troepencommandanten dienen bij de opleiding van het hiermede belast personeel, hiervoor voldoende tijd uit te trekken en het personeel van de noodzaak te doordringen.

b. De organieke uitrusting (basic load) reserve delen is bij de troepeneenheden nog steeds in onvoldoende mate aanwezig. Hierdoor wordt het onderdeelsonderhoud ongunstig beïnvloed.

Dezerzijds zal er naar moeten worden gestreefd om deze leemte z.s.m. op te vullen.

c. Uit het feit, dat door een vij atoomprojectiel twee TD werkplaatsen vrijwel werden uitgeschakeld blijkt de noodzaak om:

- (i) voor een behoorlijke spreiding te zorgen;
- (ii) te kunnen beschikken over een behoorlijke reserve reparatiecapaciteit bij 1 LK, opdat de stagnatie bij de TD steun in zo kort mogelijke tijd kan worden opgeheven.

d. De munitiebevoorrading door de troepeneenheden blijkt nog steeds te weinig aandacht van verschillende commandanten te hebben.

Men speelt het spel onvoldoende mede.

Het gevaar hiervan is, dat geen voldoende begrip ontstaat voor de moeilijkheden, die deze bevoorrading in oorlogstijd met zich kan medebrengen.

Bij volgende manoeuvres zal het spel in zijn volle omvang worden gespeeld en dan niet met papiertjes en een enkel voertuig, doch met volledige ladingen (dummy) munitie.

e. De munitiebevoorrading bij en door de munitie bevoorradingsinstallaties alsmede de opslag van munitie hierbij blijkt nog vele onvolkomenheden te vertonen.

Door intensief oefenen, en ook inschakelen van deze eenheden bij oefeningen op kleinere schaal, zal hierin verbetering moeten worden gebracht.

23. Intendance.

De Legerkorpstroepen fourageerden gedurende deze manoeuvres voor het eerst hun klasse I en klasse III, bataljons — of waar mogelijk — groepsgewijze, en er werd dus niet meer, zoals tot op heden gebruikelijk was, door elk kleiner zelfstandig onderdeel afzonderlijk gefourageerd. De formering van deze grotere fouragerende onderdelen werd overeenkomstig de voorschriften doorgevoerd om de aanvullingsplaatsen in staat te stellen alle legerkorpsonderdelen en divisien in één nacht van klasse I en klasse III te kunnen voorzien.

Door deze maatregel werden diverse S4 functionarissen geconfronteerd met een facet van hun taak waaraan tot op heden — mede door de vredesverpleging — weinig of geen aandacht werd besteed, nl.: het coördineren en toezicht uitoefenen op de voorzieningen van de o.h. onderdelen. Tegelijkertijd werden deze functionarissen in de mogelijkheid gesteld moeilijkheden op dit terrein in rechtstreeks overleg met de commandanten van de aanvullingsplaatsen op te lossen, zodat de nodige soepelheid gewaarborgd bleef en tijdverlies werd voorkomen.

Hoewel dit systeem in de afgelopen manoeuvres goed heeft gewerkt, dient er rekening mee gehouden te worden, dat, bij de bevoorrading van een voltallig L.K. te velde, de groepering nog verder doorgevoerd zal moeten worden. Dan kan het voorkomen, dat onderdelen zonder enig onderling verband worden samengevoegd, omdat zij in eenzelfde gebied gelegerd zijn, en dat de S4 van een dezer onderdelen met de coördinatie der bevoorrading met levensmiddelen en B.O.S. en de verdere distributie zal worden belast.

24. Geneeskundige dienst.

- a. De samenwerking tussen de wapens en de ondersteunende gnk.

eenh. is in vele gevallen nog niet intensief genoeg geweest. Dientengevolge is het weer herhaaldelijk voorgekomen, dat bataljonshulpstukken veel te ver van het vechtende bataljon verwijderd waren. In de werkelijkheid zou een dergelijke fout vele onnodige offers kosten, en daardoor een snel moreelsverval in de hand werken.

De oorzaak van dit gebrek aan coördinatie moet gezocht worden zowel in gebrek aan initiatief van vele nog onervaren bataljonsartsen, als ook bij de bataljonsstaven zelf. Uiteindelijk blijft de bataljonscommandant verantwoordelijk, ook voor de *geneeskundige* verzorging van zijn onderdeel.

b. De geneeskundige dienst bij rivierovergangen zal in de komende maanden nog eens nauwkeurig onder de loupe genomen moeten worden. De door de divisie hiervoor uitgewerkte werkwijze heeft nog niet in alle opzichten voldaan, mede waarschijnlijk tengevolge van te geringe vooroefening in groter verband.

c. Commandanten zowel als officieren van gezondheid moeten veel meer dan tot nu toe vertrouwen stellen in het eigen geneeskundige afvoersysteem. Veel te snel en veel te gemakkelijk werd beslist een ongevals-slachtoffer of een zieke in het dichtstbijzijnde burgerziekenhuis te doen opnemen. Ofschoon het begrijpelijk is, dat men als geneeskundig leek snel geneigd is, deze weg van de minste weerstand in te slaan, bedenke men toch, dat de categorisch gegeven toestemming voor opname in burgerziekenhuizen slechts geldt voor werkelijke uiterste urgentie.

Men moet begrijpen, dat de bij manoeuvres gelegde geneeskundige afvoerketen niet slechts aanwezig is voor oefengewonden, maar zeer zeker, ook in vreedstijd, allereerst voor de werkelijke zieken en gewonden. De schadelijke factor van het vaak wat langduriger transport wordt bijna altijd meer dan gecompenseerd door de voortreffelijke outillage van onze verbandplaatsen, chirurgische veldhospitelen en doorvoershospitelen en door de hoge raad van bekwaamheid van de daar werkzame specialisten.

d. Het rapportage-systeem met behulp van de geneeskundige periodieken liep ditmaal veel beter dan vorig jaar. De modellen ondergaan thans nog een zodanige wijziging, dat ze zich voor verwerking in berichtvorm lenen. In dit verband bleek dat zeer vele commandanten de commandant van hun geneeskundige detachement niet op de hoogte hadden gebracht van de inhoud van de vaste orders voor 1 LK, waardoor van de zijde van de geneeskundige hulpstukken voor de Legerkorpstroepen slechts sporadisch periodieken binnenkwamen.

e. De afvoer door de lucht naar Nederland heeft ditmaal mede dank zij de aanwezigheid van een opvangcompagnie, zeer vlot gelopen.

f. Uit het door de hygiënist 1 LK opgemaakte rapport blijkt in het algemeen de vooruitgang in hygiënische toestand sinds verleden jaar, al blijven er uiteraard nog vele wensen.

Nogmaals wijs ik er op, dat het de taak van elke commandant is, samen met zijn officieren van gezondheid en verder geneeskundig personeel, om zorg te dragen dat de hygiënische discipline streng wordt gehandhaafd. Steeds weer blijkt hoe algemene discipline en hygiënische discipline hand in hand gaan.

25. Tijdstip van vertrek naar de manoeuvres.

Ook dit jaar werd het Legerkorps in Duitsland verzameld enige dagen voor het eigenlijke begin van de manoeuvres, waardoor de verbanden behoorlijk konden worden gelegd, de verbindingen getest en waardoor alle instanties zich op elkaar konden inspelen.

Het zou aanbeveling verdienen indien de deelnemende Divisie(n) en groepen elk afzonderlijk enige weken te voren konden worden verzameld — elk in een beperkt gebied om eveneens „als geheel” te worden geoefend.

27. Slotopmerking.

In het bovenstaande heb ik enkele van de voornaamste opmerkingen over de oefening „Battle Royal” naar voren gebracht.

Het is een verheugend verschijnsel, dat wij er tot nu toe elk jaar in zijn geslaagd uit voorgaande oefeningen lering te trekken en gemaakte fouten te verbeteren. Ik ben dan ook dit jaar zeer tevreden over de resultaten, die wij in het afgelopen jaar hebben bereikt en ik betuig dan ook gaarne mijn waardering aan allen die hieraan hebben medegewerkt. Een bijzonder woord van lof komt alle troepen toe voor de wijze waarop zij zich door alle moeilijkheden hebben heengeslagen, moeilijkheden die uiteraard bijzonder groot waren tengevolge van de uitzonderlijke slechte weersomstandigheden.

De vraagstukken, die ons bij de opbouw van ons leger in het komende jaar wachten zijn zeker niet eenvoudiger dan die van het afgelopen jaren.

Maar ik vertrouw er op, dat wij ook dit jaar weer dank zij de wilskracht, de ijver, dank zij ook vooral de geest die alle troepen bezielt, een stap voorwaarts zullen gaan op de ingeslagen weg.

The function of a staff officer is in the final analysis to serve units in the field. This mission can be accomplished best by couching directives and orders in simple, clear, concise and understandable language.

Kolonel Blumenfeld.

To give an impression of strength, an officer must consider his personal appearance, his physical condition, his tone of voice, his method of life — all of which give an impression of his character to the soldiers. This does not mean the development of an artificial personality.

Generaal Maxwell Taylor.

De stem der Wapenscholen

De bataljonscommandant als leider van vuren tijdens de aanval

door W. A. F. A. CLUMPKENS, Kapitein der Infanterie,
Instructeur Infanterieschool.

1. Zowel bij de aanval als bij de verdediging maakt men gebruik van vuur om het gestelde doel te bereiken. Het leiden van vuren tijdens de verdediging heeft nimmer bijzondere moeilijkheden opgeleverd. Het leiden van vuren tijdens de aanval daarentegen, is steeds een probleem. Ook thans nog blijkt, dat hierover misverstanden bestaan, alhoewel de voorschriften duidelijk genoeg zijn.

Wij zullen in dit artikel enkele aspecten van het leiden van vuren tijdens de aanval van een bataljon infanterie nader belichten. Vooropgesteld zij, dat de technische kant van de vuuraanvragen en de vuurleiding in dit artikel buiten beschouwing blijven.

2. Tijdens de aanval worden vuren gebruikt om de vijand buiten gevecht te stellen of te neutraliseren. Deze vuren worden afgegeven op mogelijke, verdachte of gelocaliseerde doelen. Zij zijn te verdelen in indirecte en directe vuren. De indirecte vuren worden voornamelijk afgegeven door de veldartillerie en mortieren. De directe vuren door terugstootloze vuurmonden, mitrailleurs, tank-vuurmonden en uiteindelijk door de tirailleur zelf bij de bestorming van het aanvalsdoel.

3. Na het overschrijden van de startlijn is het afgeven van directe vuren, over het algemeen, geen groot probleem; omdat voor het afgeven van deze vuren directe waarneming aanwezig moet zijn daar ze anders niet afgegeven kunnen worden.

De bataljonscommandant kan dit soort vuren vrij gemakkelijk regelen o.a. door een juiste groepering van zijn aanvalschelon, door inzet van reserves en door persoonlijke aanwezigheid.

De indirecte vuren vormen, na het overschrijden der startlijn, echter een groter probleem. Zij zijn in de eerste plaats in beperkte mate aanwezig en bovendien zullen zij de oprukkende tirailleurs op de beste wijze moeten steunen i.c. de vuren zullen op de meest doeltreffende plaatsen moeten liggen en zullen de tirailleurs zo dicht mogelijk tot deze vuren moeten oprukken. Het plaatsen van de vuren op de meest doeltreffende plaatsen is nu het moeilijke punt.

Want wie bepaalt — na uur U — welke doelen de belangrijkste (het doeltreffendst) zijn?

Beslist niet de compagniescommandant!

4. Het voorlopig voorschrift 1526, het bataljon infanterie, uitgave Juni 1954, zegt in punt 179 blz. 110 onder meer:

„De beschikbare middelen (van het vuurplan) zullen zelden voldoende zijn om alle doelen, die het oprukken van het bataljon kunnen beïnvloeden tegelijk te neutraliseren enz. In verband hiermede wordt daarom (aanvankelijk) de beschikbare vuurkracht geconcentreerd op de doelen, die de aanval het meest (waarschijnlijk zullen) belemmeren of bedreigen”.

Deze vuren worden dus ontworpen overeenkomstig het vastgestelde manoeuvreplan en de beschikbare gegevens over vijand en terrein. Zij worden afgegeven vóór en vlak na het overschrijden van de startlijn, gewoonlijk op een tijdschema.

5. Punt 191 blz. 118 zegt o.m.:

„Een aanval verloopt zelden of nooit geheel volgens plan enz., zolang er kans op succes is steunt de bataljonscommandant het aanvalselchelon met alle hem ter beschikking staande middelen enz.”

Zijn krachtigste middel zijn de indirecte vuren, die bij oproep of aanvraag afgegeven zullen worden.

Het is zaak, dat de bataljonscommandant deze vuren zelf in de hand houdt. Want punt 191 vervolgt: „stokt echter de aanval in een bepaald gedeelte van het bataljonsvak, dan verlegt hij (de bc!) het zwaartepunt (van de vuursteun) naar een (inmiddels gelocaliseerde) zwakke plaats in de vijandelijke verdediging enz.”

Punt 193 e.v. verduidelijkt nogmaals de taak van de bataljonscommandant, en wel:

- a. de bataljonscommandant bevindt zich tijdens de aanval daar, waar hij zijn bataljon het beste kan leiden (dus op de wp);
- b. Hij beïnvloedt het gevecht door het verleggen van de steunende vuren enz.

Punt 194 b:

„De bataljonscommandant verplaatst de steunende vuren in het aanvalsvak naar gelang de omstandigheden.”

Punt 195 4e alinea:

„Teneinde snel in voldoende mate vuursteun aan het aanvalselchelon te kunnen geven, vraagt de bataljonscommandant de nodige aanvullende vuren van de artillerie en zware mortieren aan. Hij coördineert deze met de vuren van de ondersteuningscompagnie.”

6. *Het is dus de bataljonscommandant die het gros van de indirecte vuren laat afgeven!* Dit is volkomen logisch, want:

1e. Is het zeer moeilijk een tirailleurcompagnie weer voorwaarts te doen gaan, nadat ze door vijandelijke actie tot staan gebracht is. De af te geven vuursteun moet dus *voorkomen*, dat de vijandelijke weerstand de aanvullende compagnieën tot staan brengt.

2e. Waarnemers ingedeeld bij een oprukkende compagnie kunnen niet lopend vuur aanvragen en leiden. Zij moeten hiervoor halthouden, vuuraanvragen, weer opsluiten enz.; dit sluit dus uit, dat het *gros* van de vuren door een aanvraag of oproep van de waarnemers tot stand zal komen.

3e. De bataljonscommandant is de laagste commandant, die een overzichtskaart bijhoudt. Hij is dus de laagste, vuur- en manoeuvre-coördinerende, commandant die precies weet, waar de voorste troepen zich bevinden. (Wij nemen natuurlijk aan, dat de cc'n voortdurend hun voorste lijn melden, wat ze verplicht zijn; of dat de bc dit kan waarnemen). Deze kennis is o.a. noodzakelijk voor het bepalen van het meest doeltreffende wapen, dat de nabij steun zal geven, i.v.m. veiligheid e.d.

4e. De bataljonscommandant beschikt over de indirecte vuren (op de vuren van de mortieren 60 mm na). Hij zal dus deze vuren leggen, waar ze het meeste nut afwerpen en hij kan beoordelen (met de hulp van also, c-ostcie en soldaat liaison zware mortieren) of een bepaald doel niet beter door een ander wapen kan worden afgegeven o.a. door

aanwezigheid van eigen troepen, die de aanvrager niet gezien heeft.

5e. Per bataljon infanterie beschikt men normaal slechts over één waarnemer van de zware mortieren. Deze waarnemer bevindt zich op die plaats, waar hij het grootste cq. belangrijkste gedeelte van het bataljonsvak kan overzien. Hij opereert dus onafhankelijk van de tirailleurcompagnieën. Hij ontvangt zijn vuuropdrachten via of van de bataljonscommandant (soldaat liaison zware mortieren).

7. De bataljonscommandant moet daarom, tijdens een aanval van zijn bataljon, zich bevinden in de bataljons wp met zijn s3, also, c-ostcie, soldaat liaison zware mortieren en het nodige verbindingspersoneel.

De s3 wordt medegenomen om de volgende reden: soms kan het nodig zijn, dat de bataljonscommandant persoonlijk ter plaatse ingrijpt (zie pt 193 b, blz. 118). Het is natuurlijk noodzakelijk, dat tijdens zijn afwezigheid iemand ter zake kundig en volledig op de hoogte, de zaken op de wp voor het gehele bataljon blijft regelen. De plvbc is met o.a. de s2 op de cp. De aangewezen man is dus de s3.

8. Tot zover de bataljonscommandant.

Wat is dan toch de taak van de compagniescommandanten en hun waarnemers bij het leiden van vuren tijdens de aanval?

De voornaamste taak van de compagniescommandanten, wat het leiden van vuren tijdens de aanval betreft, is het *verleggen en/of doen ophouden* van de vuren (zie 1529 dd 24 Oct. 1950 pt 180 blz. 135). Dat komt dus hierop neer, dat de tirailleurcompagnieën naar het vuur oprukken en wanneer de tirailleurs zo dicht bij de vuren komen, dat ze gevaar lopen door eigen vuur getroffen te worden, doet de compagniescommandant de vuren verleggen of ophouden.

Het zou ondoenlijk zijn voor een compagniescommandant om behalve zijn compagnie te leiden en te letten op de neervallende steunende vuren, ook nog belast te zijn met het uitzoeken en regelen, waar de vuren vervolgens moeten komen, en dat voor mortieren 60, 81 mm en 4.2 inch en wellicht artilleriesteun van meer dan een batterij en/of afdeling concentratie tegelijkertijd.

9. In dit verband moge ik verwijzen naar het Wetenschappelijk Jaarbericht 1939 blz. 44, waarin de toenmalige Kapitein W. J. K. Baay een tijdschriftartikel bespreekt naar aanleiding waarvan hij o.m. het volgende opmerkt:

„De schrijver van het vorenbedoelde artikel eist nu van de bataljonscommandant, dat hij de tactische leider van het vuur zal zijn, omdat hij de hoogste commandant is, die in de gelegenheid is zijn vak te overzien, rechtstreeks invloed uit te oefenen op zijn ondergeschikten en in staat zich door eigen beschouwing een beeld te vormen van de plaatsen, waar in eerste instantie een concentratie van vuur nodig is om de voorwaartse beweging weer mogelijk te maken. (Wij zeggen liever: om te voorkomen dat de voorwaartse beweging tot staan gebracht wordt, Gouverner c'est prévoir! of, het is beter te voorkomen dan te genezen)”.
Het artikel vervolgt:

„Tegelijkertijd is hij de laagste commandant, die in de gelegenheid is, zijn besluiten wat rustiger te overwegen; in de eerste plaats omdat hij althans enigermate is onttrokken aan het gewoel van de slag en in de tweede plaats, omdat hij over wat meer tijd beschikt.”

Dit laatste is nu het kardinale punt.

De compagniescommandant heeft eenvoudig geen tijd om te be-

kijken, waar de vuren achtereenvolgens het *doeltreffendste* zullen zijn. Hij heeft de handen meer dan vol om zijn compagnie,

- 1e. op stormafstand, en
- 2e. van stormafstand (dus zonder nabijvuursteun van indirect vurende wapenen) op het aanvalsdoel te krijgen.

10. Een volgende vraag, die nu onmiddellijk oprijst is: Waarom is er dan eigenlijk een artilleriewaarnemer en een waarnemer mortieren 81 mm bij een compagnie ingedeeld?

Deze zijn tijdens de aanval o.m. om de volgende redenen bij een tirailleurcompagnie ingedeeld:

1e. Om vuren te leiden, die zo dicht bij de eigen troep liggen, dat ze met waarneming geschoten *moeten* worden. Dus om een tot staan gebrachte compagnie weer op gang te brengen; of een tegenaanval te helpen afslaan.

2e. Om vuren te verleggen of te doen ophouden, wanneer de oprukkende infanterie tot op stormafstand genaderd is.

3e. Vuren aan te vragen en te leiden op gelegenheidsdoelen, die niet zichtbaar zijn vanaf de bataljons wp en die niet bevuurd kunnen worden door een ontworpen concentratie en waarvan de coördinaten niet precies bekend zijn. Bij een goede vuurplanning mogen dit slechts enkele gevallen zijn.

11. Samenvatting

Bij een aanval zal een vuurplan opgesteld worden, waarbij bepaalde vijandelijke doelen geneutraliseerd zullen worden door het afgeven van concentraties op een tijdschema vóór en vlak na uur U. Het aanvalsvak is op juiste wijze van concentraties voorzien. (N.B.: Definitie concentratie volgens voorschrift 7200 is: aanzienlijke hoeveelheid vuur op een bepaald gebied binnen een zeer beperkte tijd of een, als mogelijk doel, tevoren aangegeven en genummerd gebied). De bataljonscommandant zal aan de hand van de ontwikkeling van de toestand, vooral bij de vijand, vuren af laten geven, die de voortgang van het aanvalschelon zoveel mogelijk bevorderen. Het bepalen van de doelen, welke bevuurd zullen worden, zal de bataljonscommandant doen, op reeds beschikbare inlichtingen, door eigen waarneming en op berichten (meldingen) van de compagniescommandanten e.a.

Hij is dus ook de man, die d.m.v. zijn adviseurs (also, c-ostie, soldaat liaison zware mortieren) bepaalt, welke wapenen op de doelen zullen vuren. Wanneer het een doel betreft, waarop geen concentratie ontworpen is en waarvan de coördinaten niet precies bekend zijn, zal hij zelfs — weer op advies van zijn adviseurs — beslissen, welke waarnemer dit vuur zal leiden. Het is ook mogelijk, dat de bataljonscommandant het doel met een direct vurend wapen, bv een tlv of tankvuurmond zal laten beschieten.

Wanneer de oprukkende tirailleurs de steunende vuren zo dicht genaderd zijn, dat de vuren (te veel) gevaar opleveren voor henzelf, zal de compagniescommandant — via zijn waarnemers — deze vuren doen ophouden of verleggen. Deze afstand is bijna nooit door de bataljonscommandant vanuit zijn wp te bepalen.

De handelingen van de bataljonscommandant, als tactisch leider van het vuur, zijn beslissend en absoluut noodzakelijk voor het slagen van een aanval.

De Amerikaanse Mariniers, de roem van Korea

door BERNARD HENRY, Reserve-officier van het Belgische leger.

In Mei 1871 maakten de Amerikaanse Mariniers voor de eerste maal kennis met Korea, ter vergelding voor de uitmoording van een Amerikaanse scheepsbemanning. De expeditie landde op de westkust en veroverde spoedig de hoofdstad Seoel. De prijs was één dode en 10 gewonden.

In 1950 werd dit roemrijke korps opnieuw naar Korea gezonden, nu om de krijgskans ten gunste te doen keren. Waarin zit de kracht der Mariniers aan elk front waar dit keurkorps verschijnt? Is het de traditionele, ingemokerde en van man op man overgeplante eierzucht, waarvoor de Marine-soldaat zijn leven wagen wil? Of is het hun alom verspreide faam, hun heroïsche strijdvaardigheid, hun verbeterde taaiheid in het gevecht en hun doordrilde tactiek, die de vijand in de war brengen als deze „leernekken” verschijnen? (Die naam is ontleend aan de lederen klep, die vroeger de nek van de marinier beschermde tegen zon, regen, ongedierte, enz.).

Toen het in Korea voor twee jaar zeer spande, werden de Mariniers per vliegtuig aangevoerd om achter de rug van de Noord-Koreanen de landingen bij Seoel uit te voeren.

Tussen beide Korea-expedities ligt het bewogen bestaan van het USMC (U.S. Marine Corps); een oneindige reeks van gevechten, ook om het behoud van het korps.

Uit de geschiedenis van de Amerikaanse Mariniers

Op 10 November 1775 besloot het Amerikaanse Congres tot oprichting van een keurkorps om zowel te land als te water dienst te doen, na een strenge opleiding. De uniformkleur was groen gekozen, later rood, dan blauw en eindelijk kakigeel, de kleur van zand en slijk en bladeren.

Een van de eerste chefs was een gewezen zeerover: John Paul Jones. Onder zijn maritieme gevechtservaringen werden de eerste overwinningen behaald tegen en op vijandelijke schepen. Toen de Barbariische zeerovers in 1805 onder Monroe's presidentschap, van de Amerikaanse scheepvaart een jaarlijkse tol eisten, stuurde Amerika's staatshoofd zijn ondubbelzinnig antwoord: de luitenant der Mariniers Stephen Decatur met nog 70 man. Derma (Tripoli) werd veroverd en de „stars-and-stripes”-vlag werd door het ploegje triomferende Mariniers voor het eerst in Afrika gehesen. In één trek marcheerden ze naar Alexandrië, dwars door de Lybische woestijn. In die eerste dagen van ontkiemende traditie bood een pasha aan de Mariniers-Luitenant O'Bannan een Mamelukken-zwaard (Egyptisch model) aan en als herinnering hieraan dragen thans (soms) de U.S.M.C.-officiëren nog een zwaard van die vorm.

Door dat optreden van die officier met 70 man had het nieuwe keurkorps zijn faam gevestigd.

Strijden, lijden en overwinnen

Bij de uitbreiding van de Amerikaanse grens naar 't westen vervulden de Mariniers een belangrijke rol. Ze veroverden San Diego in 1846. In 1849 rukten ze op tegen Mexico-stad. Telkens als Generaal Scott een nieuwe eenheid in de strijd zond, wist hij dat er heel weinigen van zou terugzien. Maar Amerika moéست overwinnen en juist dáárom was de expeditie een van „ledernekken”. Na de helse slag van Churubusco, beklom Scott — ondanks verbeterden Mexicaanse tegenstand — de muren van Chapultepec. Nog diezelfde nacht sliepen de overgebleven uitgeputte Mariniers in de „Hal van Montezuma”.

De genoemde krijgsbedrijven hebben geïnspireerd tot het beroemde Mariniers-lijflied dat hen thans nog bij elke afvaart, uitgeleide doet, hen vergezelt bij hun verre tochten over de hele wereld en dat thans weerklinkt in Korea:

*From the halls of Montezuma
to the shores of Tripoli
we fight our country's battles
in the air, on land and sea.
First to fight for right and freedom
and to keep our honour clean;
we are proud to claim the title
of United States Marine*

Na de eerste Korea-veldtocht in 1871 werd ook voor het eerst het bestaan der Marines-eenheden bedreigd. Immers, de echte schepenoorlog met het aanstormend personeel van het ene op het andere vaartuig had stilaan afgedaan; anderzijds beschikte men voor de strijd te land over infanterie. Waarom dan die overbodige Marine-kaders blijven onderhouden? Amerika moest in moeilijkheden komen om de noodzaak van het handhaven van het USMC in te zien; eerst in de oorlog tegen Spanje, daarna bij de Boxeropstand in China, toen de Mariniers instonden voor de bescherming van de Amerikaanse Ambassade in Peiping.

In 1902 landden de Mariniers op de landengte van Panama en in 1906 zetten ze voet aan wal op Cuba. Daarna hebben ze de Dominicaanse republiek en Nicaragua bezet.

Toen Haïti in opstand kwam kregen de Verenigde Staten de toestand weer in de hand, dank zij de USMC. De list, die tot de spoedige pacificatie had geleid, is om de cynische gedurfdheid het vertellen waard.

Als boer verkleed en het gelaat zwart geverfd, trokken twee Mariniers, na op schranderere wijze het geheime vijandelijke paswoord te hebben opgepikt, dwars door de niets-vermoedende voorposten van de vijand. Toen ze het hoofdkwartier met zijn opperhoofd Peralte bereikt hadden schakelden ze hem met een kogel uit. Hanneken en Button zijn de namen van deze twee onbevreesde Amerikanen, die hiervoor de eremedaille ontvingen, met vermelding: „voor buitengewone heldhaftigheid en onversaagdheid”. Hanneken werd later officier en vocht na Nicaragua tevens in de „Pacific-oorlog”. Na een 34-jarige loopbaan trok Hanneken zich met roem overladen terug als Brigadier-Generaal.

Het waren weer de Mariniers, die in 1917 de rust in Mexico herstelden.

Wereldoorlogen I en II

Oorlog I: Pas 2 maanden en 8 dagen had President Wilson aan Duitsland de oorlog verklaard, toen de eerste eenheid Mariniers te St. Nazaire aan wal ging. Zij vingen de zware stoot op in het Bos van Belleau (Frankrijk), door de stuiptrekkende Duitsers op dat punt geconcentreerd, in een laatste hardnekkige poging om nogmaals Parijs te overmeesteren.

Oorlog II: In 1942 haalde USMC-Sergeant Hailey tijdens de zware Pacific-gevechten het eerste Japanse vliegtuig neer. De overwinning op Japan was het resultaat van een keten van successen, moeizaam bereikt door duizenden helden van het USMC. Het begon op het met bloed door-drenkte Guadalcanal. Voor ons, Europeanen, heeft de strijd in de Stille Zuidzee nooit actueel geschiedenis, te ver, te wazig, te onwettelijk. Vertel dat echter nooit aan een USMC.... Noemen we slechts enkele namen, die met Mariniersbloed staan opgetekend in het korpsdagboek: Tarawa, Buna, Kwajalein, Okinawa, Iwojima, Yap, Truk, Bonineilanden en duizend andere. Zolang en goed waren de Japanners hun leermeester geweest, dat de Mariniers op zekere dag het resultaat van hun les als proefstuk op het slagveld achterlieten. Het was in October 1944 bij de verovering van Palau: aantal Japanse doden: 11.043; aantal Japanse gevangenen.... 106....

Op Okinawa verloren de Mariniers in negen dagen 12.000 gesneuvelden en 40.000 gewonden. Drie dagen tevoren hadden de Japanners met 120.000 man aangevallen en weinig scheelde het of de Mariniers waren terug in zee geduwd. Ze bleven echter en van het hele Japanse leger bleven bij de overgave.... 9.000 overlevenden. Het is ditzelfde eilandje, dat het vliegtuig vertrekken zag, geladen met de beslissende A-bom. Dat was nogmaals „voorlopig” het einde voor onze USMC-jongens.

Toen alle gevaar van Japanse zijde geweken was, gingen er in de V.S. weer stemmen op om het korps Mariniers te ontbinden en het werd teruggebracht van 600.000 tijdens de oorlog tegen Japan tot.... 5.000 man.

Maar toen het in Korea aan het gisten ging waren ze weer nodig. Weer oogstten ze roem!

Opleiding

Te Del Mar, in Zuid-Californië, in een ongenaakbaar en afgezonderd kamp, ontvangen de Marinier-recruten hun „hush-hush”-opleiding in radar- en spionnagetechniek. De normale trainingskampen zijn verder Quantico in Virginia, Cherry Point en Camp Lejeune in Noord-Carolina, Parris Eiland, San Diego, Pendleton en El Toro in Zuid-Carolina.

De geest tussen officieren en manschappen is er zoals hij overal zou moeten zijn. De geschiedenis vermeldt meermalen gevallen van officieren, die hun leven verloren om dit van een honderd soldaten te redden. Gematigde discipline in vreedstijd, heldhaftige doortastendheid in oorlogstijd, onderlinge kameraadschap van hoog tot laag. ALTIJD, dat typeert het leven en de mentaliteit bij het USMC. Wie meent dat men als Marinier geboren wordt, is mis. Men MAAKT een jongeman Marinier in een der voornoemde drill-kampen. Dit keurkorps bestaat uitsluitend uit vrijwilligers.

De eerste tien weken wordt het kaf van het koren geschild. Een on-

genadige drill, stoutmoedige waaghalzerijen en niets-ontziende oefeningen met zware fysieke testen, leggen de ongeschikten weldra lam. Aan uitgaan wordt tijdens die opleiding niet gedacht, want wat er na de diensturen aan vrije tijd overblijft, heeft ieder nodig voor rust en slaap. Als alles best gaat, kunnen de recruten ééns per week naar de kino. Zelfs daar naartoe en weer terug gaat het in formatie. Geen dans, geen vrouwen! Wel sport in overvloed: turnen, zwemmen, zoveel mogelijk reeds op de toekomstige taak gericht van „verkennen als kikvorsmens”. Boksen en mesgevechten wisselen af met bajonetschermen. Het geweer wordt, dank zij volgehouden training, een zeer gevreesd tuig in Mariniershand en zonder geweer. . . . hebben ze judo. Alle recruten doen al deze soort oefeningen zo menigmaal, dat ieder van hen zich ten slotte een vechter voelt, onoverwinnelijk uit welk gezichtspunt ook.

Op het schietterrein bekwaamt elke Marinier zich van dag tot dag — zo officier als soldaat — nog verder en daarom juist worden er regelmatig, ook na de elementaire drill-periode, nog vele uren op de schietstand doorgebracht.

Als kroon op het 10-wekenlange test- en trainingsstadium, komt voor de geslaagde rekrute het grote ogenblik, dat hij als afgeëxerceerd Marinier naar een USMC-eenheid wordt gezonden: te land, te water op een schip, of waar ook, naar gelang van de noden der gevechtsdivisies. Intussen leert hij ook nog de camera te behandelen, om van het slagveld opnamen mee te brengen.

Een school voor hoge Marine-officieren

In de streek van Washington ligt Quantico, wereldbekaamd om zijn groots-ingerichte, beroemde Mariniers-school. Speciale cursussen worden er gegeven aan Majors en Kolonels dezer keurkorpsen. Alle mogelijke praktische trainingsmethodes worden er bestudeerd, aangeleerd en toegepast. De gevechts- en verplaatsingsmiddelen zijn veranderd, gelijke tred houdend met wetenschappelijke evolutie.

Tijdens zijn meer dan 175-jarige carrière heeft de USMC-soldaat reeds op meer dan 250 diverse wereldhoekjes zijn geweer leeggeschoten; hij heeft intussen op Chinese poneys en op kamelenrug gereisd, in hondensleden en rubberbootjes, in onderzeeërs en vliegtuigen. In Quantico worden de nieuwste ingenieuze snufjes door het hogere officierenkader getest en beproefd: amphibietanks, snel en ver vurende SP-artillerie, helicopters. Dan de combinatie der middelen: de helicopter laat een kabel met haak uit; deze grijpt een artilleriegevaarte beet en laat het enkele minuten later mijlen verder weer neer, met de loop in de gewenste richting gekeerd. Alle tijdverspillende berekeningen worden hier overbodig; camouflage heeft afgedaan, want voor de dropping zal juist die plaats worden uitgekozen, die zich van natuur uit tot camouflage leent. En de aanvoer zelf kan bij donkere nacht gebeuren. Stelt U zich die plotse artillerie voor die van achter de vijandelijke lijnen op een overeengekomen teken begint te blaffen in de onbedekte rug van de tegenstander! Zulke dingen leert Quantico aan zijn officieren en dat leren deze verder aan hun recruten in de kampen.

Dat aan behandeling van amphibievliegtuigen grote aandacht wordt besteed is begrijpelijk, daar het merendeel der expedities van de USMC met een landing worden ingeluid. Training op „Buffalo's” LVT (Lan-

ding Vehicle-Tracked), liften met een helicopter van gewonden uit deze vaartuigen, om ze in een minimum aan tijd naar het lazaret te brengen, kortom het aanleren van amphibie-oorlog met al zijn consequenties, dat is het zware programmerooster van deze militaire instelling.

Practische toepassingen van lessen, causerieën, discussies en filmen worden uitgevoerd te land en te water, in de lucht, met en zonder combinatie van alle mogelijke uitgevonden bewapeningen voor elk leger-echelon.

Elk jaar eindigt de cursus in Quantico met een groots-opgevatte amphibie-oefening, waarbij o.a. een vijandelijke landing wordt gefingeerd op de Onslowkusten van Noord-Carolina. De studenten van Quantico (hogere officieren) dingen er naar hun brevet door de rol te vervullen van landings-commandant of stafofficier, terwijl de Mariniers van de 2de Divisie (Lejeune Kamp) er mee belast zijn tegenzetten te doen en de vijand terug in zee te drijven. Soms komen bij deze exercities meer vlooteenheden te pas, evenals studenten van West-Point en marinepersoneel van Annapolis.

Ook vrouwen en ... honden als USMC

Tijdens de laatste oorlog dienden 18.000 vrouwen in de Mariniers-korpsen, meestal in hoedanigheid van klerk, weerobservator, parachuteplooiester, radio-operateur, kok, enz. Geen van allen nam actief aan de gevechten deel. Dank zij deze vrouwelijke hulp kon een hele nieuwe Marine-divisie op de been worden gebracht, daar deze kostbare reserven zonder speciale hulp zouden geblokkeerd zijn gebleven op deze meerpassieve posten.

De Mariniers-honden speelden in de Pacific-gevechten van de laatste oorlog een grote rol. „Doberman“-honden werden — met doorgaans prachtig resultaat — aangewend om de vijandelijke aanwezigheid te melden, hetzij in de stellingen hetzij op patrouille. Duitse herdershonden werden vooral als boden gebruikt.

Slotwoord

De Amerikaanse Marinier is een man, die alleen zijn troeven uitspeelt en zijn doortrainde kwaliteiten in al hun omvang toont, in de volle heetheid van het gevecht. Daarom wordt hij slechts genoemd als er ergens oorlog woedt. En even gauw ligt hij daarna weer in het vergeetboek en begint voor hem weer de treurige campagne voor het voortbestaan van zijn USMC. Ondank is nu eenmaal 's werelds loon. Misschien is deze laatste Korea-les eens en voor goed het signaal, waarop de Verenigde Staten hebben gewacht om haar stoere Mariniers van een permanent statuut te voorzien, waarin als hoofdthema de plechtige belofte zal staan geformuleerd, dat Uncle Sam in eerste instantie op de Mariniers beroep zal doen als er ergens ter wereld een zware schok dient opgevangen of een krachtige stoot gegeven. Dan kent dat kranig korps ten minste de conditie van zijn leven en dat te behouden, is al wat er wordt gevraagd. Zo gaat de zo moeizaam geogste roem dan toch niet voor altijd teloor. Als diezelfde conditie dan tevens slechts een overwippen beduidt van een vaartuig op een vreemde klip of strand, ergens ter wereld, wel dan is de zaak helemaal OK, want juist die oefening repeteerden ze duizenden keren onder al zijn vormen in hun oefenkampen.

Hun officieren zijn kundige wapenmeesters en kameraadschappelijke chefs. Dat is het geheim van hun stiel, waarmee ze hun mannen aan zich binden. Naast hun gevechtstaken, wordt op de Marine-officieren vaak beroep gedaan, juist om hun praktische ondervindingen op strategisch en ipso facto op politiek gebied, om in de vreemde functies te vervullen van vlootattaché, politiek adviseur bij speciale zendingen, reorganisatie van bezette steden, onderhandelaar over vredesvoorwaarden in oproerige gewesten, enz.

„My corps is ready, day or night”, zegt de Mariniers-Commandant, Generaal Clifton Cates. Hij bedoelt hiermee, dat de Marinier op elk uur van dag of nacht gevolg kan geven aan een order tot inschepen, omdat hij zodanig op zijn speciale rol bij het „inschepen en landen” is ingetraind, dat het slechts 48 uur vraagt aan de hele Mariniersvloot om, bepakt en beladen, in zee te steken! Ook bij de landing kent ieder zijn welbepaalde taak. De factor sneiheid wordt hiermee schitterend gediend. Verrassing vloeit daaruit rechtstreeks voort en slaat de vijand met verstomming, dank zij dit rijp-gerepeteerd scenario. Dat is het geheim der Mariniersmacht en het steeds herhaald begin van succes.

De USMC heeft altijd een zware tol betaald voor zijn wereldfaam. Na de enkele recruten die op 10 November 1775 in de Tun-Tavern werden opgetekend, boekte Wereldoorlog II het getal. . . . 485.000. Niet minder dan 85.000 bleven er van achter onder een grafterp, waar juist tevoren nog een slagveld was geweest — heel de wereld rond. . . .

En zo rijgen de parels van dat hardnekkig legertje zich tot een snoer aaneen, dat Amerika fier als de waardevolste gift aan de Verenigde Naties kan aanbieden. De dank van deze laatsten moet groot zijn. Niet alleen om het actuele nut, waarvan het USMC zelf op dat dorre stukje Koreagrond rond de 38ste breedtegraad blijk heeft gegeven, maar tevens en zeker niet het minst voor de troostende overtuiging, die de Verenigde Volken er uit putten kunnen, dat datzelfde kranig heldentroepje steeds bereid zal worden gevonden op de eerste wekroep andermaal op te marcheren.

Het zij dan te land, te water, in 't grijs van de polen, onder de zon van de evenaar, in de monotone vlakten van Siberië of de vertrouwde kampen in het vaderland, de onsterfelijke Mariniers gaan waar ze ontboden worden voor de strijd:

*From the halls of Montezuma
To the shores of Tripoli
They fight their country's battles
In the air, the land and sea!*

De naam „Oranje-kazerne” herleeft

Bij legerorder van 17 Januari 1955 nr. 55022 is aan het Kazernement te Schaarsbergen de naam „Oranje-Kazerne” verleend.

Hiermede is voldaan aan een levendige wens van hen, die thans de eer hebben deel uit te maken van de Garderegimenten Grenadiers en Jagers en van hen, die daarbij gediend hebben.

Na de noodlottige brand van de Oranje-Kazerne te 's-Gravenhage op 6 Maart 1919 herleeft in de naam van de eerste permanente kazerne, bewoond door Grenadiers en Jagers, die, welke indertijd op persoonlijke wens van Z.M. Koning Willem I aan de kazerne werd gegeven. Deze naam vertolkt niet alleen de nauwe band, die steeds heeft bestaan tussen ons Koningshuis en genoemde regimenten, maar verbindt tevens heden en verleden van deze regimenten.

Aanvankelijk had het Gemeentebestuur der residentie de toestemming des Konings verzocht om aan de kazerne de naam te geven van „Willemskazerne”. De Koning liet hierop antwoorden, dat hij met welgevallen kennis had genomen van het voornemen om dit nieuwe militaire gebouw naar Zijne Majesteit te noemen, maar daarbij de voorkeur gaf aan de naam van „Oranje-Kazerne”.

In De Militaire Spectator van 1919 blz. 223 ev. heeft wijlen Luitenant-generaal F. de Bas de geschiedenis van de voormalige Oranje-Kazerne te 's-Gravenhage beschreven, waarvan wij een en ander in herinnering willen brengen.

In 1823 had het Stadsbestuur besloten tot de bouw van een nieuwe infanteriekazerne, waarvan op 20 April 1824 de eerste-steenlegging plaats vond. De zoon des Konings, de Prins van Oranje, de held van Quatre-Bras en Waterloo, die met Zijn gezin het paleis Soestdijk bewoonde, was daags te voren in de residentie aangekomen om de plechtigheid te verrichten. Ter ere van Z.K.H. bood de residentie de 20ste April een vrolijke aanblik. De driekleur met oranje wimpel wapperde van de toren der Grote Kerk, van het stadhuis en uit de huizen aan de Dennenweg en van het toenmalige Nachtegaalspad en Hoge Wal, thans Parkstraat en Mauritskade genaamd. Tegen elf uur had een gedeelte van het garnizoen en van de stedelijke schutterij zich geschaard op het terrein tussen de Koninklijke Bibliotheek en de Mauritskade. Tevens waren aanwezig de burgemeester L. C. K. Copes van Cattenburch, de wethouders en de gemeenteraad.

Voorts de gouverneur der residentie Luit.-generaal L. Graaf van Limburg Stirum, de Staven van het 2e Regiment Kurassiers en van het 9e Regiment Infanterie, het merendeel van de alhier aanwezige officieren van Land- en Zee-macht van allerlei rang in schitterende uniformen en talrijke genodigden.

Te elf uur betrad de Prins, met gevolg, het terrein. Na een hartelijke begroeting door de Prins van de aanwezige autoriteiten richtte de burgemeester de uitnodiging tot Z.K.H. om de eerste steen van de nieuwe kazerne te willen leggen met de volgende bewoordingen.

„Uwe Koninklijke Hoogheid!

„In naam van het alhier tegenwoordige bestuur van 's-Gravenhage vergunne mij onzen eerbiedigen dank te betuigen voor de hooge eer, die Uwe Doorluchtige Persoon onze stad bewijst, door heden op dit terrein te verschijnen.

De machtiging van het stadsbestuur om Uwe Koninklijke Hoogheid alhier welkom te heeten en te verzoeken den eersten steen te willen leggen van de militaire kazerne, legt mij een hoogst aangename, tevens doeltreffende taak op. Onder zooveel nuttige en uitgebreide ondernemingen, welke de regeering van uw nooit volprezen vader, onzen geëerbiedigen Koning, kenschetsten, zijn naam vereeuwigen, wordt de stichting der nieuwe kazerne in nog hooger mate vereerd door Uwer Hoogheids deelneming. Het ter huisvesting der bezetting op te trekken gebouw moet, tot het late nageslacht en zoo lang de wanden zullen duren, dierbaar blijven aan het hart van alle rechtschapen krijgslieden, bij het besef dat *de eerste steen daarvan is gelegd door dezelfde hand, welke éénmaal hunne voorgangers zoo gelukkig ten strijde voerde, het vaderland hielp redden met eigen bloed.*

Leve de Koning! Leve de Prins van Oranje!”

De prins antwoordde de burgemeester met enige vriendelijke woorden en werd vervolgens geleid naar de tent, alwaar mevrouw Copes van Cattenburgh en mevrouw Van de Kastele, echtgenote van de wethouder, hem het schootsvel en de handschoenen en de wethouder 't Hoen een zilveren truffel, aanboden.

Aanstonds begaf de prins zich naar de plaats, ter zijde van de westelijke ingang van het te verrijzen gebouw, alwaar hij de eerste steen legde. Op deze blauwe steen prijkt in vergulde letters het opschrift:

Willem Frederik George Lodewijk
Prins van Oranje
Neerlands Held bij Quatre-Bras en
Waterloo
Heeft van dit gebouw den eersten steen
gelegd

Op den 20 April 1824
En alzoo buitengewone eer bewezen
Aan de krijgslieden, zijne strijdgenoten
Die het bewaren zullen
En aan de stad 's-Gravenhage,
Zijne geboorteplaats
Die het gesticht heeft.

Nogmaals wendde de burgemeester zich tot den prins:

„Uwe Koninklijke Hoogheid veroorlove mij U dank te betuigen voor de aanvaarding en volvoering van de taak, die wij de vrijheid namen Uwer alom bekende welwillendheid eerbiediglijk op te dragen.

Uit naam van den raad en van de gansche burgerij maak ik van deze gelegenheid gebruik om bij Uw Koninklijke Hoogheid onze stad aan te bevelen: niet slechts als de wieg en bakermat van zoveel Doorluchtige Vorsten, die ons vaderland gelukkig maakten, maar ook als de eerste zetel van het vuur van liefde en gehechtheid aan het landsbestuur, hetwelk door de weldadige regeering van den vader en de onvergetelijke diensten van den zoon, onuitbluschbaar geworden is”.

De prins antwoordde met de voor 's-Gravenhage vleierende en gedenkwaardige verzekering dat de grond, waarop hij het levenslicht had aanschouwd, hem steeds dierbaar zou blijven.

In overleg met het oorlogsbestuur had de stedelijke regering de 24ste Augustus 1825, 's konings 53ste geboortedag, bestemd tot het betrekken van de kazerne, provisioneel door het eerste bataljon van de 9de Afdeling infanterie. Onze vroede vaders wensten ook daarmee aan die dag, bij het herstel van de koning na een ernstige ziekte, bijzondere feestelijkheid bij te zetten. Woensdag te één uur zouden zij de infanterie in de nieuwe kazerne „collegealiter gaan ontvangen, de „officiëren der bezetting op een verver- „sching onthalen, mitsgaders de onder- „officiëren op drie ankers wijn, de kor- „poraals en gemenen op bier, brood en „kaas”.

Na afloop van de parade op 24 Augustus in het Malieveld begaf graaf Van Limburg Stirum zich aan het hoofd van de militaire autoriteiten en van het bataljon, dat bezit zou nemen van het gebouw, langs het Voorhout daarheen en werd op het vóórplein ontvangen door

een commissie uit het stadsbestuur. Nadat het bataljon was opgesteld, verwelkomde de burgemeester de gouverneur der residentie, zijn officieren en de troep.
„HoogEdelGestrenge en WelEdel-
Gestrenge Heeren!

„'t Strekt het bestuur van 's-Gravenhage tot een uitstekend genoegen, op dezen dag van algemeene vreugde, der bezetting het gebouw ten gebruike aan te bieden, hetwelk tot derzelfder huisvesting vervaardigd is.

Al had dit gebouw, ondanks al het schoone en doelmatige, dat het tot een sieraad van de hofstad maakt, nog groo- tere volkomenheid, kunnen bereiken, heeft het den hoogsten top van luister reeds verkregen, wijl de eerste steen daarvan is gelegd door dezelfde hand, die in 1815 te Quatre-Bras, aan het hoofd der dapperen, den eersten steen van het hernieuwde gebouw des vaderlands verdedigde!

Dat de gevoelens, welke in deze krijgs- manswoning gekoesterd en aangekweekt zullen worden, immer dezelfde blijven als die van dit oogenblik, namelijk: warme liefde voor den Koning! Waar men die liefde vindt, vindt men tevens trouw aan het vaderland, want Koning en Va- derland zijn één.

In dit blijde vooruitzicht en om dit gesticht in de oogen van allen nog eerbiedwaardiger en dierbaarder te maken, heeft de regeering van 's-Gravenhage het, met voorkennis en goedgunstige toestemming van Zijne Majesteit, genoemd naar den naam, waarin zich alle tegenwoordige en toekomstige verwachtingen vereenigen, welke dit gebouw, zoolang de muren den tijd weerstaan, kenbaar zal maken als

„Oranje-Kazerne”.

„Leve het Huis van Oranje!

Leve de Koning!”

Op het oogenblik dat de burgemeester den naam van Oranje-kazerne uitsprak, verscheen deze titel, als bij tooverslag, met groote letters vóór den ingang van het hoofdgebouw, waarbij alle tegenwoordigen, burgers en militairen, de woorden van den Heer Copes van Cattenburch en de verrassende apotheose geestdriftig toejuichten.

Niet lang heeft het verblijf van de 9e Afdeling Infanterie in de Oranje-kazerne geduurd.

Bij K.B. van 7 Juli 1829 Nr. 104 werden als Keurcorpsen opgericht: één afdeling Grenadiers en Jagers en twee Bataljons Jagers.

De afdelingen Grenadiers en Jagers waren bestemd om te Brussel en te

's-Gravenhage onmiddellijk onder de ogen des konings dienst te doen, en wel zodanig dat steeds twee bataljons Grenadiers in de verblijfplaats van Zijne Majesteit aanwezig moesten zijn. Het Iste bataljon Jagers, bijna uitsluitend samengesteld uit Noord-Nederlanders, zou te 's-Gravenhage, het 2de, meerendeels Zuid-Nederlanders, te Brussel garnizoen houden. Deze korpsen werden samengesteld uit een keur van officieren, onderofficieren en manschappen uit het leger; de plaatsing daarbij moest als een onderscheiding en beloning voor bewezen diensten worden aangemerkt. Het bevel der afdeling Grenadiers werd opgedragen aan kolonel R. A. Klerck, die zich naar Brussel begaf, ten einde de door de koning benoemde officieren, de uit de 17 afdelingen infanterie getrokken en door het departement van Oorlog aangewezen onderofficieren en manschappen in te delen.

Op 7 September 1829 waren de nieuw opgerichte afdelingen en bataljons geheel georganiseerd. Evenals in 1820 aan alle afdelingen infanterie en cavalerie vaandels en standaards waren uitgereikt, geschiedde zulks op 23 September 1829 aan de afdeling Grenadiers. Persoonlijk overhandigde prins Frederik bij een wapenschouwing op de „Place Royale” te Brussel het vaandel aan kolonel Klerck. Bij het ontvangen van dit kleinnood herhaalden alle officieren de reeds gezworen eed, door de onderofficieren en de manschappen met een drierwef „Hoerah!” bevestigd. Een jaar later zouden de Grenadiers die eed tezelfder stede in het Park met hun bloed bezegelen!

Aangezien de koning in 1829 verblijf hield te 's-Gravenhage, ging het 1ste bataljon Grenadiers onder bevel van luitenant-kolonel Mathon op 28 September, het 3de bataljon onder commando van luitenant-kolonel Serraris op 10 October d.a.v. derwaarts op mars. Zij werden te 's-Gravenhage door de burgemeester Copes van Cattenburch en een commissie uit het gemeentebestuur, de gouverneur der residentie en andere militaire autoriteiten op de Delftsche straatweg ingehaald en naar de Oranje-kazerne geleid, welke inmiddels door de 9de afdeling was ont-ruimd.

Onafgebroken tot 6 Maart 1919, toen deze door brand werd vernield, hebben Grenadiers en Jagers de kazerne bewoond waarna het Kamp te Waalsdorp als verblijfplaats werd ingericht.

Alzo ging een kazerne verloren, die één en ondeelbaar met de geschiedenis der regimenten is verbonden.

Zeker, het gebouw was oud, had vele gebreken en zou de toets van vergelijking met moderne kazernementen. in het bijzonder wat hygiëne en brandgevaar betreft, moeilijk kunnen doorstaan, doch zij had ook haar charme. Talrijke oud-bewoners hebben aangename herinneringen bewaard aan gezellige uren doorgebracht in de recreatie-inrichtingen, de officierswachtkamer, de lees- en biljart-zaal voor de onderofficieren, de grote zaal met buffet voor de korporaals en manschappen, benevens de „Loods”, waar toneeluitvoeringen werden gegeven en bijeenkomsten werden gehouden.

De soldatenkamers, waarin op de vloer en daarboven op 2 galerijen de kribben waren opgesteld, waren typische voorbeelden van ouderwetse primitieve kazernebouw.

Aan brandgevaar was nimmer veel aandacht besteed. Alle trappen waren van hout met ijzer beslag. De bovenste verdieping was een aaneenschakeling van rust- en deponieerkamers door houten schotten afgescheiden, waarin met de uitrusting van de met groot verlof zijnde manschappen, ook het meest brandbare materiaal als geweervet, olie, strozakken en dekens, was opgelegd.

Het mag geen wonder heten, dat bij een begin van brand zelfs de uitnemend uitgeruste Haagse brandweer, geen kans heeft gezien het verouderde gebouw te redden.

In een volgend artikel hopen wij iets te mogen mededelen van een droom, die tot werkelijkheid kwam: hoe de gevelsteen van twee meter in het vierkant uit de slopershanden van de bezettende macht werd gered en zorgvuldig werd verborgen en van de mogelijkheid om deze steen een ereplaats te geven in de nieuwe Oranjekazerne te Schaarsbergen en ten slotte van een onthulling, in de geest van het ceremonieel bij de eerste steenlegging hiervoren beschreven.

Nieuwe uitgaven

FIVE YEARS N.A.T.O., onder auspiciën van de Kon. Ned. Vereniging „Ons leger”, uitgegeven bij het 5-jarig bestaan van de NAVO, prijs f 7.60 (voor leden f 3.80). Administratie: De Laissestraat 47, Amsterdam.

De oud-chef van de Generale Staf mr H. J. Kruls is de feitelijke samensteller van dit rijk geïllustreerde werk van 184 pagina's. De inhoud bestaat uit:

1. Voorwoord van de generaal-majoor b/d K. E. Oudendijk, voorzitter van „Ons Leger”, de geestelijke vader van dit werk, die besluit met de overtuiging, dat de NATO nu en in de toekomst er toe zal bijdragen, dat de vrede tussen de volkeren bewaard blijft.

2. Een inleidend woord van generaal mr H. J. Kruls, wiens betoog niet alleen de militaire zijde van deze geweldige organisatie omvat, maar óók de ideële zijde daarvan.

3. Een beschouwing van de Franse minister president P. Mèndes France, die er op wijst, dat de NATO er naar streeft, om zijn leden er toe te brengen een beter begrip voor elkaars problemen, moeilijkheden en aspiraties te doen krijgen, oud wantrouwen weg te nemen en een nieuwe solidariteit te smeden.

4. Een beschouwing van Lord Ismay, secretaris-generaal van de NATO, die er op wijst, dat als de leden van de NATO eendrachtig blijven en trouw tegenover zich zelve en andere de catastrofe van een derde wereldoorlog voorkomen kan worden.

5. Een bijdrage van Z.K.H. Prins Bernhard. Z.K.H. wijst er op dat in de NATO de geest van samenwerking ter wille van het algemene welzijn van de mensheid op zo mooie en juiste wijze tot uiting komt. Aan de ontwikkeling van die geest kon niet genoeg aandacht worden besteed, want daardoor zal de Westerse beschaving een voorbeeld voor de gehele wereld worden, de landen achter het ijzeren gordijn inbegrepen.

6. Een beschouwing van generaal G. M. Gruenther, Supreme Allied Commander Europe, die de groei van de kracht van NATO beschrijft, alsmede de totale verandering van denkwijze tussen die van voor 1940 en nu. Toen een stuk voor afslachten van de verdeelde en niet samenwerkende volkeren, nu een krachtig streven naar intense en oprechte samenwerking, tegenover de grote gevaren die de vrije wereld bedreigen.

7. Een beschouwing van admiraal J.

Wright, Supreme Allied Commander Atlantic, waarin de enorme betekenis van de beheersing der zeeroutes wordt beschreven, alsmede wat reeds is bereikt op dit gebied, zodat in een onverhoopt conflict de verbindinglijnen over zee er niet zo weerloos aan toe zijn, als in de eerste jaren van de tweede wereldoorlog.

8. Een beschouwing van luchtmaarschalk Sir J. Hessor, die wijst op de enorme betekenis van een „massive retaliatory power” in handen der Westerse geallieerden, waardoor de Sovjets beter dan wie weten, dat zolang deze macht er is, het doel van de wereldoverheersing door Moskou met militaire middelen niet mogelijk is.

9. Een boodschap van Sir Anthony Eden, de Britse minister van Buitenlandse Zaken, die er op wijst, dat de NATO een schild is tegen agressie en tevens onze hoop op vrede en welvaart.

10. Een beschouwing van P. H. Spaak minister van Buitenlandse Zaken van België, waarin wordt gewezen op de geweldige krachten, die in de NATO schuilten, waarbij tevens klaar en duidelijk de zuiver defensieve bedoelingen van de NATO in het daglicht worden gesteld, waardoor de NATO inderdaad een instrument des vredes is.

11. Een bijdrage van H. C. Hansen, minister van Buitenlandse Zaken van Denemarken, over het beleid van de NATO, waarin menselijkheid en vastberadenheid van de verdediging van de democratische idealen tot uiting komt, alsmede de samenwerking tussen de leden der NATO op militair, economisch, sociaal en cultureel gebied, waardoor — ondanks alle moeilijkheden — steeds vorderingen worden gemaakt in het smeden van een eenheid in vrijwilligheid, gedragen door dezelfde idealen, in tegenstelling met de eenheid door dwang achter het ijzeren gordijn.

12. Een bijdrage van Q. B. Pearson, minister van Buitenlandse Zaken van Canada, waarin de samenwerking van Noord-Amerika en de Europese Natolanden tot uitdrukking komt.

13. Een bijdrage van Jhr. H. L. F. K. van Vredenburg, plvv. secretaris-generaal van de NATO, een uiteenzetting van haar diplomatieke werkwijze en wat er op dit gebied is bereikt.

14. Een beschouwing van generaal E. L. Marras, waarin de groei van de Italiaanse strijdkrachten in 5 Nato-jaren wordt beschreven en de Nato-samenwer-

king in het Middellandse zeegebied.

Voorts beschouwingen over de industriële problemen, die de NATO-opbouw beheersen, het verband tussen de economische en militaire inspanning, de betekenis van de deelname van West-Duitsland aan de Westerse verdediging, NATO en burgerlijke bescherming, de ontwikkeling en organisatie van de NATO, respectievelijk door dr Angelo Costa, René Sergent, generaal N. Foertsch, sir John Hodsoll en majoor F. C. Spits.

Het boek geeft een volledig inzicht in de opzet, het doel, de mogelijkheden van de NATO en van wat reeds bereikt is en wat nog gedaan moet worden. Het is een goede gids, waarvan wij de bestudering door alle officieren warm aanbevelen omdat zij hun kennis omtrent de NATO daardoor enorm kunnen uitbreiden, waardoor hun geestelijk arsenaal in de koude oorlog ten zeerste zal worden versterkt.

B. K.

a. **08.15 DE KAZERNE**, door Hans Helmut Kirst. „De Boekerij”, Baarn. Prijs f 7,90.

b. **CRITISCH COMMENTAAR OP EEN SPECIFIEK DUIJS MILITAIRISME**, door dr W. A. 't Hart. Zuid-Hollandse Uitgevers Mij, Den Haag. Prijs f 1,75.

„08.15 de Kazerne” is van zulk een diepe en verstrekkende betekenis, dat het ver boven het begrip „roman” uitsteekt, en van bijzondere waarde moet worden geacht voor elke militair van hoog tot laag en voor elke burger.

Dan het „Critisch commentaar” van dr 't Hart. Het zijn wel totaal verschillende boeken, zoals ook de beide schrijvers totaal andere persoonlijkheden zijn. Kirst, de Oostpruis, de eenvoudige man, die werkzaam was in de schuren en stallen op een Oostpruisisch landgoed, die óók de rentmeester assisteerde bij het typen van brieven, die in de oorlog van soldaat tot luitenant oplom en na 1945 eerst straatmaker was, daarna tuinman en toen pas begon te schrijven.

Dr 't Hart, Nederlander, pur sang intellectueel, leraar in de geschiedenis aan het Rijnlands Lyceum te Wassenaar, docent in de psychologie aan de stichting tot opleiding voor maatschappelijke werkers te Haarlem, directeur van het seminarium voor internationale samenwerking te 's-Gravenhage en lid van de nationale Unesco-commissie.

Het lijkt gewaagd deze beide werken met elkaar te vergelijken. Maar zij hebben één groot — neen een allesbeheersend — beginsel gemeen, namelijk, de wens om in een nieuw bewapend West-

Duitsland, de geest van de kadaverdiscipline niet te doen herrijzen.

Kirst verhaalt in zijn kazerneroman op boeiende wijze de wederwaardigheden in een grote kazerne, waar de Pruisische geest van drillen, van „Befehl ist Befehl”, hoogtij viert en van de mens een willoos werktuig maakt. Het is een rauw boek, maar nergens banaal of pervers. Het is een diep menselijk boek, zo uit het echte leven gegrepen. Een ieder kan er een deel van zich zelf in terug vinden. Het is het naakte leven zoals het is.

Maar schrijver heeft dit boek niet geschreven als een wilde, afbrekende critiek. Integendeel, op bijzonder treffende wijze stelt hij niet alleen de problemen, maar wijst ook de weg naar verbetering.

Het gesprek tussen de luitenant Wedelmann en de soldaat Asch, die in opstand is gekomen tegen de hemeltergende slavernij, is in dit opzicht typerend. Wedelmann zegt „Je hebt gelijk — er is veel rot, dat wist ik al eerder dan vandaag. Want een soldaat is geen machine en een kazerne geen fabriek voor vaderlandsverdedigers. Zoals de toestand nu is bevinden we ons niet alleen in een leugenachtige maar ook in een gevaarlijke situatie. Maar de hemeltergende methoden uit de tijd van Frederik de Grote zijn nu eenmaal het handigste. Dat weet iedereen die een leger wil hebben, dat bereid is oorlog te voeren. De legermolen maalt voortreffelijk, elk onafhankelijk karakter en ieder privéleven wordt er in verpulverd”.

En dan springen wij over op de brochure van dr 't Hart, die in zijn koele — maar niettemin pakkende — wetenschapstaal zegt: „Gehoorzaamheid eisen is een der noodzakelijke onderdelen van de wilsvorming, waarbij de vrije beslissing echter het einddoel blijft! Absolute gehoorzaamheid op grond van een blind autoriteitsgeloof, kweekt serviele aanhangers of anarchistische outlaws.

De beschouwing van dr 't Hart valt uiteen in drie delen.

I. **Verantwoording**, waarin schrijver op duidelijke wijze stelt, dat „het Duitse vraagstuk”, moet worden beschouwd als een uiting van continentaal verantwoordelijkheidsbesef.

II. **Europa en de geschiedenis van Duitsland**, waarin schrijver duidelijk de grote invloed van het Duitse denken en doen op Europa aangeeft, waarbij schr. tenslotte zegt, dat het Duitse vraagstuk niet geïsoleerd kan worden gesteld, dat het de intensivering van algemeen Europese tendenzen inhoudt, die hun kristallisatiecentrum hebben gevonden in dat

deel van ons continent, waar een cultuurverwording het sterkst is beleefd en uitgeleefd.

III. Een proeve van benadering, waarin schrijver duidelijk de verschillende stromingen in Duitsland t.a.v. de herbe wapening stelt, n.l.

a. zij die er een afkeer van hebben op ethische gronden;

b. zij die er mee instemmen op agressieve gronden;

c. zij die er mee instemmen op diplomatieke gronden;

d. zij die er mee instemmen op grond van zelf aanvaarde verantwoordelijkheid.

Schrijver wijst er op, dat zij, die een militaristisch verleden als de zondeval van het Duitse volk zien, absoluteren een bepaald tijdvak in de Duitse geschiedenis en negeren de momenteel nationaal-politieke werkelijkheid.

Zij, die de noodzaak beseffen het militaire apparaat te ontdoen van een de persoonlijkheid bedreigende kadaver discipline, onderschatten de tijdsfactor in een zeer gecompliceerd sociaal-paedagogisch proces.

Het tragische van de Westduitse herbewapening is, dat deze om psychologische redenen nog niet mag worden geëist, terwijl de militaire politiek haar opportuun acht en zij om redenen van een nationale politiek normaal moet

worden genoemd. Het grote probleem der integratie dat tenslotte de oplossing moet geven kan niet van boven af worden opgelegd, maar is een probleem in de mensen zelf.

Inderdaad. Ook wij zijn van mening dat dit zo is. Aan de ene kant ligt nog steeds de laatste wereldoorlog met al zijn verschrikkingen ons nog vers in het geheugen. Aan de andere kant gebiedt de realiteit ons tot een zo groot mogelijke objectiviteit, niet alleen uit economische, politieke en strategische overwegingen, maar ook in onze opvattingen als mens.

In dit opzicht vullen de kazerne roman van Kirst en de wetenschappelijke beschouwingen van dr 't Hart elkaar op voortreffelijke wijze aan en geven ons — ieder op hun wijze — het gevoel, dat „het kan”.

Wij kunnen het lezen en bestuderen van beide werken niet warm genoeg aanbevelen. Zij zullen ons op zeer positieve wijze helpen bij het bepalen van ons standpunt ten aanzien van onze Oosterburen. Want wat Kirst als man aanvoelt, verklaart de wetenschapsmens 't Hart op voortreffelijke wijze.

Wij zijn er van overtuigd, dat beide schrijvers onkundig waren van elkaars geestesproducten toen zij daaraan werkten. Maar zij vormen een prachtige tweeenheid, die voor ons van bijzondere betekenis is.

B. K.

Uit de Buitenlandse Vakpers

MILITARY REVIEW, April 1954.

1. How to call a spade a spade, door kapitein J. Bowman.

Schrijver neemt stelling tegen de verstarrende werking van het steeds toenemende gebruik van in de voorschriften voorkomende zinsneden en termen, die in de schrijf- en spreektaal van de militairen een steeds grotere rol gaan spelen. Men slooft zich uit om alles te codificeren, een soort vaktaal te maken, die toch niet iedereen beheerst en voor velen — vooral voor de burger — onbegrijpelijk wordt. Voor een muis is kaas nu eenmaal kaas, vandaar dat muizenvallen met kaas effectief zijn. Napoleon zei al, dat *niets* in de oorlog absoluut is. Hoe kan een man een soepele geest behouden als hij als een machine moet werken. Het

woord — gesproken en geschreven — is er om zijn gedachten zo klaar en duidelijk mogelijk tot uiting te brengen, zodat een ieder begrijpt wat wordt bedoeld en waar het om gaat. Juist de militair moet er zich voor hoeden om alleen maar militair te denken. Hij moet werken met mensen die dat niet doen en die hij toch zo efficiënt mogelijk moet laten werken.

2. Military government logistical functions, door Majoor N. Holsten.

De oorlog heeft vele tweeslachtigheden. Aan de ene kant streeft elke militaire aanvoerder er naar om de strijdkrachten en het logistieke systeem van de tegenpartij te vernietigen, terwijl die zelfde commandant na behaald succes en oprukken in het land van de tegenpartij er naar moet streven om door *constructieve*

opbouw de mogelijkheden die in het veroverde gebied zitten ten eigen voordele uit te buiten.

Dit volkomen juiste beginsel werd door de Duitsers in Rusland volkomen met handen en voeten getreden. Als gevolg van hun krankzinnige rassenwaan, wilden de Nazi's wel de Russische bodem, maar beschouwden de Russen zelf als nietswaardige slaven. Het is in dit opzicht een van de grootste oorzaken van de Duitse nederlaag in Rusland geweest. Want bij hun opmars werden de Duitsers over het algemeen als bevrijders binnengehaald. Maar hun optreden tegen de bevolking was zodanig, dat zij die bevolking vrijwel automatisch in de armen van Stalin teruggedreven, die daar een zeer goed gebruik van wist te maken, waardoor de Partisanenstrijd in Rusland zulke grote vormen kon aannemen. In feite geschiedde in het Westen het zelfde — alleen met dit verschil dat de Nazi's beslist niet als bevrijders werden verwelkomd. (Hun optreden stimuleerde echter ook daar in hoge mate het verzet. B.K.) Clausewitz heeft het volgens schrijver bij het rechte eind als hij zegt dat de oorlog slechts de voortzetting is van de politiek, maar met andere middelen. Geen enkele politiek die naar vernietiging streeft kan succes hebben, want dat is tegen de menselijke natuur. Militaire overwinningen zijn nutteloos als men ze niet kan benutten voor een opbouwende vrede. Daarom moet, zolang er oorlog is, natuurlijk het militaire apparaat, logistiek zo goed mogelijk worden voorzien, mede door *benutting* van de burgerlijke diensten, en mogelijkheden. Maar deze mogen er *niet* door worden uitgebuit. De logistiek moet ook de burger mogelijkheden verzorgen, om daar indirect weer het nodige profijt uit te kunnen trekken. Schrijver zegt dan aan hoe men zich nauwkeurig aan de bepalingen moet houden en de bevolking van bezette gebieden aan de hand van de bestaande bepalingen moet behandelen, zodat nergens willekeur optreedt en men daar de zekerheid heeft, niet als slaaf maar als mens te worden behandeld. Op deze wijze dient men niet alleen zijn leger het beste, maar ook het grote doel waar het om gaat.

3. Understanding security, door Luitenant-Kolonel J. Kuit.

In een periode waarin grote gevaren de vrije mens bedreigen is het noodzakelijk bijzondere aandacht te wijden aan het veiligheidssysteem, dat een zeer belangrijk onderdeel is van de totale defensie maatregelen. Men onderscheidt per-

sonele en materiële veiligheidsaspecten. Het gehele veiligheidssysteem staat en valt met het personeel in wier handen dit systeem is gelegd. Zij moeten nagaan of personeel betrouwbaar kan worden geacht, of niet en in dat geval in welke mate.

Niemand ter wereld kan van een ander weten, wat diens ware bedoelingen zijn, wat in het hoofd of hart van een mens omgaat, of hij volkomen loyaal is tegenover zijn land, of hij op een gegeven ogenblik al dan niet gevoelig is voor omkoperij. Daar komt men nooit met zekerheid achter. Maar men kan proberen om er zo'n goed mogelijk denkbeeld van te krijgen en wel door: 1e. de voorgeschiedenis van mensen na te gaan, 2e. door zijn karakter te analyseren, 3e. door zijn omgeving na te gaan (vertel mij wie Uw vrienden zijn en ik zal zeggen wie zij zijn. B. K.). Ook kan men z.n. een „leugendetector” gebruiken, al mag daar beslist geen doorslaggevende betekenis aan worden gehecht. Verdachte personen kan men „compartimentaliseren”, d.w.z. zodanig indelen, dat zij geen belangrijke zaken te doen of ter inzage krijgen. Men moet daarbij echter wel bedenken, dat dit in de praktijk zeer moeilijk is, omdat de problemen zoveel omvattend zijn en zoveel mensen er aan mee moeten werken.

Het materiële veiligheidssysteem — wat uiteindelijk toch ook weer door mensen wordt opgezet en mensen in beweging moet brengen, kan bestaan in mechanische waarschuwingselementen, afsluitingen van allerlei aard, alarm-systemen, beschermingsmaatregelen enz. Schrijver zegt tenslotte, dat de Amerikanen veiligheidssystemen niet liggen maar dat men de mensen door opvoeding op de juiste wijze moet overtuigen van de noodzakelijkheid daarvan in een wereld zoals deze nu is.

4. Military Government in Japan, door Kolonel J. Switser.

In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de maatregelen, welke de Amerikanen in Japan genomen hebben om bij dit volk de democratische gedachte ingang te doen vinden en wel zodanig dat Japan in één generatie een erkend democratische staat zal worden. Geconstateerd kan worden, dat als gevolg van die maatregelen dat: 1 De verheerlijking van de keizer en de feodale regeringen voorbij zijn; 2 een landhervorming in de maak is; 3 er vrije verkiezingen zijn; 4 de arbeidsvoorwaarden zijn verbeterd; 5 de opvoeding op vrijere leest wordt ge-

schoeid; 6 vrouwen hun vrijheid hebben verkregen; 7 vrijheid van woord, pers, radio, vergaderen en godsdienst is verkregen en zich zal handhaven; 8 Monopolistische tendenzen zijn onderdrukt; 9 rassendiscriminatie is uitgewist; 10 verhoging van de eigenwaarde van het individu.

Schrijver hoopt dat het nieuwe Japan een eervolle plaats in de rij der democratische staten, die zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijn, zal innemen.

5. Changes inside the Pentagon, door H. Hensel.

Schrijver bespreekt de resultaten van het werk van de commissie Rockefeller, die in Maart 1953 door de Minister van landsverdediging was ingesteld. In het algemeen kan men zeggen, dat als gevolg van het uitgebrachte rapport dat met de tendens tot centralisatie grondig is afgerekend. Decentralisatie viert nu hoogtij, zoals ook in het Amerikaanse zakenleven. Daarnaast wordt grotere waarde gehecht aan de man die de vraagstukken in hun algemeenheid kan overzien en beoordelen (de generalist) dan aan de specialist. De generalist moet de beslissing nemen. Voorts dient een einde te komen aan het gemis van continuïteit in leidinggevende functies. Dat is een dodelijke ziekte, terwijl het werken met commissies uit den boze moet worden gemaakt. De bevelsbevoegdheden moeten scherp worden geregeld en men dient zich daaraan te houden en gebruik van te maken. Men dient er steeds voor te zorgen, dat men de juiste man op de juiste plaats krijgt. Daar dient met de grootste kracht de hand aan te worden gehouden. Want „organisaties” doen het werk niet, dat doen de mensen!

6. Equipment weather tests (redactioneel artikel).

Een artikel met vele foto's en beschrijvingen van materieel in gebruik bij de Genie om de deugdelijkheid en bruikbaarheid onder verschillende weersomstandigheden — in de woestijn en aan de Pool — te onderzoeken.

7. Military notes around the world.

Verenigde Staten

Automatische warmteregelaar

De Amerikaanse intendance heeft een z.g. „climastat suit” ingevoerd, dat onder de gewone velduniform wordt gedragen, om de drager er van steeds op de juiste temperatuur te houden. De suit is natuurlijk van plastic. Meerdere lagen vor-

men een luchtkussen. Perforaties zorgen er voor dat als de man zich inspant en warmte gaat produceren, er door de gaten ventilatie ontstaat.

Versterking luchtmacht

In 1955 zal de luchtmacht zijn officierskorps uitbreiden met 7000 man. Het aantal luchtmachtcadetten zal echter tot 4150 verminderd worden.

Lichtgewichtjeep

De aero jeep — vrijwel geheel van aluminium — zal $\pm$ 300 kg lichter zijn dan het bestaande model. Hij is ook korter. Men acht deze jeep zeer belangrijk met het oog op luchtlandingsacties.

Duikbootbestrijding

Tien vliegdekschepen in de tweede wereldoorlog van de Essexklasse, metende 27.000 ton, zullen speciaal worden omgebouwd voor duikbootbestrijding. Zij zullen de bases zijn voor de „hunter-killer” groepen die het duikbootgevaar op de belangrijkste zeeroutes moeten neutraliseren.

Nieuwe types bruggen

Drie nieuwe types bruggen zullen binnenkort worden ingevoerd.

1e. Een schaar-type brug, wordt hydraulisch van een tank uitgelegd, zodat als men onder vijandelijk vuur werkt, er geen troepen aan te pas behoeven te komen. Draagvermogen van 60 ton.

2e. De draagbare aanvalsbrug. Op twee reusachtige wielen op rubberband. Kan gemakkelijk worden getrokken en geduwd door een tank, lang 10 m, breed 4 m.

3e. Aluminium brug ter vervanging van de Bailey brug, (T6 brug), weegt 60% van de oude stalen brug. 25 m lang, kan 60 m overspannen. Kan gelegd worden in $\frac{1}{3}$ van de tijd benaderd bij bruggen oud model. Wordt door Bulldozer in positie geduwd.

Door de lucht vervoerbaar onderkomen

Een nieuwe — semi permanente — barak, plaats biedende voor 38 man, kan per helicopter over verscheidene kilometers worden vervoerd.

Schroefloze sleepboot

Voor militaire transporten op binnenwateren wordt een nieuw soort sleepboot beproefd. In plaats van een schroef heeft de boot onder de kiel twaalf verticale bladen, die als propeller dienst doen. De boot heeft een grotere kracht en een grotere manoeuvreervaardigheid dan de bestaande sleepboten met schroef.

Nieuw type affuit op tanks

De M48 wordt voorzien van een nieuwe

affuit voor een mitrailleur die meer mogelijkheden biedt dan het oude model.

Exercise Flashburn

60.000 man zullen deelnemen aan een oefening waarbij gebruik wordt gemaakt van het 280 mm atoomkanon (atomic Anny), de grote artillerieatoomraket (Honest John) en het geleide atoomprojectiel (Corporal). De troepen zal worden geleerd hoe zij met deze nieuwe wapens moet werken en hoe zich er tegen te verdedigen.

Inactive ships

In de eerstvolgende 18 maanden zal de marine ongeveer 50 schepen buiten gebruik stellen volgens een vastgesteld tijdschema.

Supercarrier

Het contract voor een derde 60.000 ton metend vliegdekschip, van het type Forrestal, is getekend. Kosten ongeveer 182 miljoen dollar.

Aerial Delivery

In de C-124 het grootste tot nu toe bestaande transportvliegtuig is een constructie aangebracht om ladingen van 10.000 kg in enkele seconden uit het vliegtuig te werpen. Parachutes doen de rest.

Atom bomb storage

Een wereldomvattende keten van bases voor atoombommen wordt gebouwd. Kosten 11 miljoen dollar.

Midget Jet helicopter

Een helicopter met straalmotor, die in totaal slechts 50 kg weegt, is in staat om een last van 200 kg te vervoeren met een snelheid van 120 km per uur. De machine is ideaal voor landingen en het neerzetten van troepen achter 's vijands linies. De kosten per stuk bedragen ongeveer 1000 dollar.

Zweden

De militaire autoriteiten in Zweden hebben voorstellen aan de regering gedaan om de dienstplichtige leeftijd van 21 jaar te verlagen tot 19 jaar. De jaarlichting is nu 27.000. Deze zal mede dank zij bovengenoemd voorstel kunnen openlopen tot 50.000 in 1960.

Canada

Snowvehicles

Proeven worden genomen met sleden met straalmotoraandrijving.

Pipeline planned

Een pijplijn van bijna 1000 km wordt aangelegd van Chilkoot naar Fairbanks in Alaska ten behoeve van het Ameri-

kaanse leger en de Amerikaanse luchtmacht in Alaska.

Engeland

Testrocket

Proeven worden genomen met raketten met supersonische snelheid.

Hydrogen bomb „safe”

Een Engelse expert op het gebied van de kernsplitsing heeft verklaard, dat er met de waterstofbom geen ongelukken kunnen gebeuren. Hij is veel „veiliger” dan de A-bom, waarvoor slechts een enkel neutron nodig is om hem tot explosie te brengen.

Aid R.A.F.

De laatste details van het plan om de Royal Air Force met Amerikaanse hulp te moderniseren zijn nu uitgewerkt. Kosten 252 miljoen dollar.

Griekenland

Air Arm

Met behulp van Amerika heeft Griekenland nu een luchtmacht van 400 vliegtuigen, waarvan 150 straaljagers.

Frankrijk

SO 1220 Djiun

Een helicopter met een zeer grote manoeuvreervaardigheid is ontwikkeld in de S.O. 1220 Djiun. Gewicht 550 kg, snelheid 90 km per uur.

Radio guided missiles

Er is een aanvang gemaakt met de massaproductie van met radio geleide projectielen.

Jet trainer

De Franse luchtmacht heeft nu de beschikking over de Morane Saulnier 755, een jet lesvliegtuig met twee plaatsen naast elkaar.

8. Battle Cunning, door Majoor D. DalGLISH (uit Canadian Army Journal, Juli 1953).

Schrijver beoogt met zijn artikelen zijn lezers nieuwe gedachten en ideeën te geven over het onderwerp krijgslisten. Hij somt een groot aantal — inderdaad uiterst merkwaardige krijgslisten in heel de historie op — van de oudheid tot en met de tweede wereldoorlog.

Naast nuchter en zakelijk tactisch denken, is het ontwikkelen van een gezonde fantasie op de militaire scholen even noodzakelijk. Want in vrijwel alle gevechten en veldslagen waar de gezonde fantasie de tegenpartij voor een bijzondere verrassing stelde, ging die tegenpartij ten onder.

9. **Scientific management**, door Wing Commander G. Lister. (Uit „The Indian Air force quarterly, Juli 1953.)

Het juiste gebruik van tijd, ruimte, materieel en personeel ter bereiking van het gestelde doel is een der meest belangrijkste doctrines voor de aanvoerder. Daarbij dient hij de volgende factoren te bezien: 1. Het scherp omschrijven van het doel; 2. voor elke actie — groot of klein — één verantwoordelijke commandant aanwijzen; 3. niemand een taak geven, welke hij niet aan kan; 4. delegatie van verantwoordelijkheid; 5. goede discipline; 6. wijs leiderschap; 7. gezonde planning; 8. juiste organisatie; 9. juiste coördinatie; 10. contrôle. Schrijver werkt deze punten uit en komt tot de conclusie dat de hierboven genoemde stelling doorslaggevend is voor alle succes.

10. **Training for operations in wet weather**, door Luitenant-Kolonel N. Malik. (Uit „Military Digest”, Pakistan, Augustus 1953.)

Overal ter wereld komen regenperiodes voor. Moderne oorlogen kennen geen winterkwartieren meer. Zo goed als men oefent voor oorlogen in de woestijn, bergen en in de kou, moet men ook oefenen voor de strijd in natte perioden, die onvermijdelijk komen, omdat moderne oorlogen lange oorlogen zijn en zich over jaren uitstrekken. Regen, langdurige regen, vermindert de vechtcapaciteit van de troep ten zeerste als hij er niet op geprepareerd is. Schrijver geeft de maatregelen aan welke moeten worden genomen om de gevechtskracht van de troep op peil te houden. Voorts bespreekt hij de tactische voor- en nadelen welke zich ten aanzien van een regenperiode kunnen voordoen. Zijn conclusie is dat de vredesopleiding van natte perioden gebruik moet maken om op dit punt ook de nodige ervaring en hardheid te verkrijgen.

11. **New Soviet strategy**, Redactioneel artikel. (Uit Die Deutsche Soldaten Zeitung, November 1953.)

Operationeel is het Rode leger verdeeld in 7 legergroepen en wel:

a. *Noordelijke legergroep*, hoofdkwartier in Leningrad. Operationele opdrachten in het Noorden en Noordwesten van Rusland en in het Poolgebied.

b. *Westelijke legergroep*, hoofdkwartier in Minsk. Operationele opdrachten in West-Europa.

c. *Zuidelijke legergroep*, hoofdkwartier in Odessa. Operationele opdrachten in de Balkan.

d. *Zuid-Oostelijke legergroep*, hoofdkwartier in Tiflis. Operationele opdrachten in Midden-Oosten (Westelijk deel).

e. *Turkestan legergroep*, hoofdkwartier Tasjkent. Operationele opdrachten in Midden-Oosten (Oostelijk deel) en Zuid-Azië.

f. *Verre Oosten legergroep*, hoofdkwartier Wladiwostok, operationele opdrachten in Verre Oosten.

g. *Centrale legergroep* in midden Rusland, hoofdkwartier in Brijansk.

Elk dezer legergroepen heeft in tijd van oorlog een zeer grote mate van operationele zelfstandigheid. Dit met het oog op de mogelijkheid van het verbreken van verbindingen, door acties uit de lucht of op de grond.

Maarschalk Timoshenko, commandant van de Westelijke legergroep verklaarde in een lezing op de Fremze Academie in Moskou, dat de richtlijnen voor de legergroepen de volgende zijn:

a. Het voorkomen van stellingoorlog. De oorlog moet onder alle omstandigheden beweeglijk worden gevoerd.

b. Indien een doorbreking van de vijandelijke strijdkrachten mislukt, dan elastisch optreden. Onder geen voorwaarde mogen Sovjetroepen aan een tweede Verdun worden blootgesteld.

c. Een geslaagde doorbraak moet niet alléén *tactisch* worden uitgebuit. Het blijven hangen aan een stelling of een bepaald gebied is een strategische fout.

d. De Sovjet Unie verkeert in de positie van een belegerde vesting, waarbij de Sovjet Unie de voordelen heeft van het zitten op de binnenlijnen. Dit voordeel moet worden uitgebuit om 's vijands strijdkrachten te vernietigen en niet om zijn grondgebied te bezetten.

12. **Irregular warfare**, door Luitenant K. Sheard. (Uit „Australian Army Journal, Juni 1953.)

Schrijver verstrekt verschillende voorbeelden van partisanenoorlog (Lawrence in Arabië, Wingate in Abessinië, opstand der Berbers in 1925, opstand der Drusen in 1926, Vietminh in Indo-China, Communisten in Malakka). Bij dit soort operaties speelt het terrein en de ruimte een zeer grote rol, alsmede de houding der bevolking. Voorts geeft schrijver richtlijnen voor het optreden van partisanen.

13. **Weapons we must use**, door Air Marshall Sir Robert Sandby. (Uit The Aeroplane, November 1953.)

De opvatting om een bepaald wapen in een oorlog niet te gebruiken in de hoop, dat daardoor de vijand zo ridderlijk zal

zijn, dat wapen óók niet te gebruiken, is niet nieuw. In het begin van de tweede wereldoorlog mochten de Engelse en Franse luchtmachtkrachten geen Duitse steden bombarderen — ondanks de overval van de Luftwaffe op Warschau! — in de hoop, dat de Duitsers dat ook niet zouden doen. Vrees is altijd een slechte raadgeefster. Schrijver haalt verschillende voorbeelden aan, waarbij de geallieerden verschillende strijdmiddelen niet gebruikten uit vrees, dat de vijand dan deze middelen zou namaken en ze ook zou gebruiken. Schrijver toont aan dat de geallieerden zich daardoor zelf veel eigen verliezen berokkenden. Hij noemt dat de „prijs der dwaasheid“. Schrijver staat niet op het standpunt, dat een nieuw wapen maar meteen moet worden gebruikt zo gauw men het heeft. Het gas en de tank in de eerste wereldoorlog zijn klassieke voorbeelden van verkeerd gebruik van nieuwe wapens. Als men deze inzet moeten de consequenties van hun gebruik volledig zijn doordacht en moeten zij zodanig worden gebruikt, dat hun succes bij wijze van spreken vaststaat. Dat een vijand eigen nieuwe middelen zal namaken, mag nooit een reden zijn om ze niet te gebruiken. De eigen wetenschapsmensen moeten zorgen, dat men op dat gebied de leiding behoudt. Ten aanzien van de A- en de H-bom is schrijver van mening dat het volmaakte dwaasheid zou zijn, als men dat wapen niet zou gebruiken wanneer men wordt aangevallen. Even dwaas is het om een potentiële agressor daarvan in het onzekere te laten. Men moet er voor zorgen dat latere historici, die alsdan in de puinhopen zouden graven, niet van het huidige geslacht behoeven te zeggen: „Wie de Goden willen vernietigen slaan ze met blindheid“.

14. Wehrmacht concept. (Uit Marine-Rundschau No. 2, 1953.)

In dit artikel wordt de hogere bevelsstructuur van de Duitse strijdkrachten in de tweede wereldoorlog uiteengezet, met de voor- en nadelen daarvan. In zeer veel opzichten was het O.K.W. (Ober Kommando Wehrmacht) een succes, in het bijzonder in de eerste jaren van de oorlog, daar het O.K.W. de samenwerking tussen leger, luchtmacht en marine goed regelde. Naarmate de oorlog vorderde werd dit steeds minder, eensdeels door de politieke invloeden, anderdeels door de samenstelling, die niet meer voor zijn taak berekend was, de onderlinge tegenstellingen en het niet meer in overeenstemming zijn met de ware krachtsverhoudingen. De idee van O.K.W. is

goed, maar dan moet het werken zoals dat het geval was in de Stille Zuidzee waar de Combined Chiefs of Staff Admiraal Nimitz en Generaal Mac Arthur ideale strategie te zien gaven.

15. The movement of operational reserves, door N. Hopfgarten. (Uit „Wehrkunde“, Juni 1953.)

Goede strategie „planned“ ver vooruit en zorgt er voor altijd over voldoende reserves te beschikken. De Duitse strategie heeft op deze punten gefaald en kon daardoor ook het voordeel van het zitten op de binnenlijnen niet uitbuiten. En het zijn de operationele reserves die de doorslag moeten geven. De opstellingsplaats van operationele reserves moet uiterst zorgvuldig worden bepaald, hun verplaatsingsmogelijkheden met de grootste zorg behandeld. Tijd en ruimte zijn voor de inzet van deze reserves doorslaggevend. Inzet naar verschillende operatietonelen moet zorgvuldig zijn voorbereid, teneinde met de juiste kracht, op de juiste tijd op de juiste plaats te komen.

B. K.

COMBAT FORCES, April 1954.

1. Testament of faith, door Minister van Oorlog, Robert Stevens.

De Amerikaanse minister van oorlog wijst op het allesbeheersende belang van het leiderschap. Een leger staat en valt met zijn leiders — van hoog tot laag. Deze leiders moeten niet alleen het vertrouwen van de troep hebben, het vertrouwen in elkaar, maar ook in de politieke leiding, de regering. Het allerbelangrijkste voor de militaire leider acht de minister zijn integriteit. Die integriteit moet gebaseerd zijn op De trilogie Duty-Honour-Country - de spreuk die boven de poort van Westpoint staat. De minister is er van overtuigd, dat het Amerikaanse leger altijd over de juiste leiders zal beschikken. Deze leiders voort te brengen en ze moreel voor hun taak geschikt te maken is niet alleen de taak van de militaire autoriteiten, maar in de allereerste plaats van het *gehele* Amerikaanse volk.

2. Battle future of our Army, door Colonel Unitas.

Hoe merkwaardig het ook moge klinken, oorlogen worden niet alleen op het slagveld beslist, maar voor een zeer groot deel reeds in tijd van vrede. Het is van bijzonder doorslaggevende betekenis of de strijdkrachten welke men opbouwt, voor hun taak berekend zijn. Dat hebben

de Duitsers in 1940 wel op overtuigende wijze bewezen. Zij veegden met hun legers van 1940 de Westelijke legers van 1918 in een oogwenk van de kaart.

Hoe staat het met de opbouw van het Amerikaanse leger ten aanzien van een mogelijke toekomstige oorlog. Is dat leger volkomen berekend voor de taak die het alsdan moet vervullen? Moet men zich werpen op het voeren van een „druk op de knop oorlog”, waarbij men werkt met een ongekend aantal geleide projectielen met atoomspringstof in een soort „intercontinentale” strijd? Of moet men het zoeken in een met atomische strijdmiddelen uitgerust leger. Men kan niet alles op één kaart zetten en men zal tussen deze uitersten een zodanige weg moeten vinden, die de beste belofte voor de overwinning inhoudt. Daarbij blijft — welke wapens men ook gebruikt — de taak van het leger om zich dusdanige bases te verschaffen, dat van daar uit de laatste dodelijke klap aan de tegenpartij kan worden toegebracht. Het voornaamste daarbij is, dat het leger niet alleen een offensieve opdracht heeft, maar ook bezielde is met de offensieve gedachte. Zijn bewapening moet daarmede in overeenstemming zijn en zijn opvattingen eveneens. Want het is in het atomische tijdperk onjuist om te beweren, dat atomische wapens de tactische doctrines niet zouden hebben gewijzigd. Met H-bommen op de achtergrond — waarvan de vernietigende kracht in miljoenen bommen trinitrotoluol wordt geteld, moeten wij ons tactisch denken herzien. Indien wij dat niet doen, doen wij niets anders dan een poging tot zelfmoord.

3. Loyalty Downward, redactioneel artikel.

Een beschouwing over het geval Generaal Zwicker, de generaal die bevel had gekregen om voor de Senaatscommissie van onderzoek te verschijnen, maar die van de Minister van Oorlog opdracht kreeg om dat niet te doen. De Minister kwam op voor de officieren van het leger, die unfair werden behandeld. De Minister zei, dat hij zelf zou verschijnen als verantwoordelijk hoofd van het leger. De grote les uit het optreden van deze minister is, dat hij onder alle omstandigheden voor de mannen van zijn leger op wenst te komen, waardoor elke man in uniform weet, dat hij — in een rechtvaardige zaak — op zijn hoogste chef kan rekenen, wat van een enorme betekenis is voor het moreel en voor het vertrouwen in de leiding.

4. If we are to have less, we must have better, redactioneel artikel.

Het aantal parate divisies zal verminderd worden. De kwantiteit moet echter goed worden gemaakt door de kwaliteit. Niet alleen door beschikbaarstelling van de best denkbare wapens en uitrusting, want dat is beslist niet genoeg. Die betere wapens moeten worden gebruikt door de best geoefende soldaten en dat is alleen mogelijk door volkomen voor hun taak berekende aanvoerders in voldoende hoeveelheid aanwezig. Het aantal vrijwilligers moet daarom groter worden. Nadat de mogelijkheden van vrijwilligers in het leger uiteen te hebben gezet, wordt een dringend beroep op het Amerikaanse volk gedaan om zijn zonen te geven voor de vorming van een sterker leger, dat het Amerikaanse volk de veiligheid moet geven, waaronder de natie kan groeien en bloeien.

5. Stars, stripes and A-bombs, door Kolonel G. Reinhardt.

De A-oorlog zal zonder enige twijfel zijn invloed doen gevoelen op alle onderdelen van de huidige strijdkrachten. Voor de „stars”, de generaals, wordt het grote probleem of zij een of meer 20 KT bommen of een of meer megaton bommen (bommen met een vernietigende werking gelijk te stellen met 100.000 ton trinitrotoluol of meer) moeten gebruiken, op welk moment, op welk doel. Van hun beslissing op dit punt hangt de overwinning of de nederlaag, leven of dood van duizenden en tienduizenden af. De verantwoordelijkheid van de „Stars” is door het gebruik van A-wapens nog groter geworden, dan zij al was.

Maar ook de verantwoordelijkheid van de „stripes” de onderofficieren is enorm gestegen. De A-wapens zullen een nog grotere verspreiding ten gevolge hebben, waardoor nog zwaardere last op de schouders der onderofficieren wordt gelegd. De tijden van een Richard Leeuwenhart, die met zijn gouden zwaard in zwarte harnas en een Hendrik IV die de enige in het leger was die een witte pluim op de helm mocht dragen, waardoor zij altijd herkenbaar waren en altijd daar waren waar gevaar dreigde, zijn volkomen voorbij. Verspreiding en onzichtbaar maken zijn nu de meest belangrijke factoren geworden. Dat is de reden waarom er een steeds grotere wissel op de „stripes” zal worden getrokken. En niet alleen op het slagveld, want de logistieke doelen in het achterland zijn eveneens uitermate belangrijke doelen

voor de A wapens geworden. Ook daar zal men dus tot steeds grotere verspreiding moeten komen. Bovendien is het steeds dreigende gevaar voor een aanval met A wapens slopend voor het moreel van een troep, die men niet volledig in de hand heeft. Men hoeft zich niet in slaap te sussen met de idee dat een A oorlog kort zal duren, omdat de vernietiging zo groot zal zijn. Alle oorlogen zijn begonnen met de opvatting dat ze gauw uit zouden zijn. Niets bleek minder waar. Meer dodelijke wapens schijnen een oorlog te verlengen in plaats van te verkorten. Daarom zal de morele belasting steeds groter worden. Met het oog op dit alles is het nodig dat zo krachtig mogelijk en een zo goed mogelijk voor zijn taak berekend onderofficierstafs te hebben.

6. Indo-China, door Kapitein G. Koch.

Een beschouwing over het terrein en de bevolking van Indo-China en de te volgen tactiek van de Franse en Vietnamese troepen. Door de eenheden der Vietminh, die tot nu toe hoofdzakelijk guerilla oorlog hebben gevoerd, waarin zij uiterst bedreven zijn en waartoe het terrein zich uitstekend leent. De Vietminh strijdkrachten bepaalden zich er voornamelijk toe — met uitzonderingen als Dien Bien Phoe — grote slagen te vermijden. Het was niet hun bedoeling veldslagen te winnen. Het is hun bedoeling om door voortdurende intimidatie de bevolking murw te maken en voor zich te winnen.

7. Celerity: secret of success door Kolonel R. Dupuy.

Met tal van voorbeelden uit de krijgsgeschiedenis van Julius Caesar tot en met de tweede wereldoorlog toont schrijver aan dat snelheid en doortastend optreden de grote sleutels — het geheime recept — voor de overwinning zijn, zowel te land, ter zee als in de lucht, met welke middelen de mens ook heeft gestreden.

Schrijver is er dan ook van overtuigd, dat het met de nieuwe strijdmiddelen net zo moet gaan. Men moet zijn krachten snel inzetten, volgens dezelfde beginselen, die altijd gegolden hebben. Het rustig blijven zitten en door middel van een „drukknopoorlog” de strijd willen strijden, is waanzin. De oude spreuk van Napoleon, het „Activité et vitesse” is ook in de atoom oorlog meer dan ooit van toepassing. Hij die dat niet inziet graaft zijn eigen graf.

8. Duitsland, door Majoor Marco Polo.

Een beschrijving van de economische,

politieke en strategische betekenis van West Duitsland alsmede van het leven en streven van de Amerikaanse troepen in dat land.

9. Copter Cavalry, door Majoor B. Decker.

Helicopters hebben lang niet altijd in het teken der belangstelling gestaan. Er is een tijd geweest, dat hij die over grote mogelijkheden van de heliocopter sprak, voor ietwat dwaas werd aangezien. Thans speelt deze machine in de legers reeds een grote rol op alle mogelijke gebied en zonder enige twijfel zal die wel steeds groter worden. Het is volgens schrijver „het” wapen om de vijand op grote schaal te verrassen, op die plaatsen waar hij er het minst op verdacht is.

In dit opzicht kan de heliocopter de rol spelen van de vroegere cavalerie. Schrijver werkt een aardig voorbeeld uit van het optreden van een heliocopter Cavalerie-esquadron bij een overval op een convooi, uitgevoerd met ultra moderne middelen, maar met dezelfde geest, die een Seydlitz of een Murat kenmerkten.

10. The rifle squad key to movement, door Luitenant Th. Ware.

De formule voor succes in de strijd is $F + M = S$ hetgeen betekent Fire superiority + decision Movement = Success, in onze taal dus $V + B = S$ zijnde Vuuroverwicht + Beweging = Succes. Dit geldt in het groot en in het klein. Juiste toepassing van de formule moet voor een ieder een tweede natuur worden. Vuuroverwicht alleen leidt tot niets. Maar beweging zonder vuuroverwicht leidt tot zelfmoord.

De één moet de ander volledig aanvullen. Daar moet de opleiding volledig op zijn ingesteld, want het is uiteindelijk het kleinste team, de groep, die deze formule in de practijk moet brengen. Het is de groep die het hem doet. Regimenten komen tot staan, omdat groepen halt houden. Goede groepen vormen goede pelotons, en tenslotte zelfs goede divisies, zoals generaal Collins het uitdrukte. Zeker de enkele man moet dapper zijn en zijn werk kennen, maar hij kan nooit op zich zelf de formule $V + B = S$ toepassen. Want zo gauw hij beweegt schiet hij niet en omgekeerd. Dat komt pas tot uiting in de kleinste eenheid, de groep, die niet alleen de middelen en de nodige steun moet hebben, om het vuuroverwicht te bevechten, maar ook het nodige moreel, om het vuuroverwicht uit te buiten.

11. **The George method**, door Kapitein E. Pykosz.

In Korea werd bij het uitvoeren van nachtpatrouilles de z.g. „George methode” ontwikkeld. Deze methode had ten doel om de patrouilles een zo volledig en veilig mogelijke vuursteun te geven. De methode is zo eenvoudig, dat een ieder er vertrouwen in had. Deze methoden vereisen een calque en een terreinverkenning van de patrouillecommandant met de commandanten der ondersteunende wapens. Op de calque wordt de te volgen route van de patrouille vastgelegd, evenals verschillende merkpunten en het terrein, zoals b.v. een boom, een groepje bomen, een kruispunt van wegen, een hoogte, een kapotgeschoten tank, een inelkaar geschoten huis e.d. Vervolgens worden z.g. phaselijnen ingeschetst, welke ongeveer loodrecht op de algemene route der patrouille staan en die door belangrijke merkpunten lopen. Deze lijnen krijgen kenmerkende namen. Evenwijdig aan de algemene patrouilleroute worden eveneens lijnen getrokken die het terrein in zones verdelen, die eveneens een letter of naam krijgen. De zonelijnen moeten zodanig gekozen wor-

den, dat rondom het doel van de patrouille deze veilig is bij alle af te geven vuren. Per radio kunnen nu de nodige aanwijzingen worden gegeven aan de steunende vuurorganen.

12. **Career management and your future**, redactioneel artikel.

In deze beschouwing worden het voor- en nadeel van een eventuele overgang van officieren van het ene wapen of dienstvak naar het andere besproken. Die overgang moet in de eerste plaats in het belang van de dienst zijn en daarnaast ook in het belang van de betrokkenen zelf. Men mag door de overplaatsing niet met halfslachtige officieren zitten, die er geen animo in hebben en hun werk niet goed kennen. Een zekere periode als „leerling” is daarom aan te bevelen. Naast volledige overgang naar een ander wapen of dienstvak wordt ook de mogelijkheid van tijdelijke overgang besproken. Het mag niet langer zijn dan drie jaar, daar men anders geheel uit zijn eigen wapen raakt. Normaal moet het zo zijn, dat een overplaatsing naar een ander wapen of dienstvak de instemming moet hebben van de betrokkenen.

B. K.

dakplaten
wandplaten
acoustischeplaten
isolatieplaten

Durisol-Mevriet N.V.

LULOFSSTRAAT 75 · TEL. 180344
DEN HAAG

Lucht
compressoren

GRASSO

Geen risico...
dus Grasso!

GRASSO'S

Machinefabrieken N.V.
HERTOGENBOSCH